

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

REGIONÁLNÍ POLITIKA A REGIONÁLNÍ ROZVOJ

HRANICKA

Bakalářská práce

Markéta Kostková

Olomouc 2016

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Markéta Kostková (R12170)
Studijní obor:	Regionální geografie
Název práce:	Regionální politika a regionální rozvoj Hranicka
Title of thesis:	Regional policy and regional development of Hranice region
Vedoucí práce:	Doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
Rozsah práce:	56 stran, 3 vázané přílohy
Abstrakt:	Hlavním cílem bakalářské práce je hodnocení regionálního rozvoje a politiky na území SO ORP Hranice. Důležitou součástí práce je dotazníkové šetření mezi starosty/místostarosty/vedení obce.
Klíčová slova:	region, rozvoj, SO ORP Hranice, Mikroregion Hranicko
Abstract:	The main aim of this thesis is the evaluation of regional development and policy in the region Hranicko. An important part is a questionnaire survey of the mayor / deputy mayor / municipal leadership.
Keywords:	region, development, SO ORP Hranice, Mikroregion Hranicko

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta KOSTKOVÁ**
Osobní číslo: **R12170**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Regionální politika a regionální rozvoj Hranicka**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je věcné a prostorové hodnocení regionálního rozvoje a regionální politiky Hranicka (mikroregionu Hranicko). Kromě teoretického základu a vymezení regionu budou stěžejní součástí práce některé z následujících kapitol: nástin regionálních disparit ve sledovaném regionu prostřednictvím relevantních ukazatelů (nezaměstnanost apod.); identifikace hlavních aktérů mikroregionálního a lokálního rozvoje; hodnocení aktivit a projektů územního rozvoje v programovacím období 2007-2013; nástin strategií pro regionální rozvoj a politiku sledovaného regionu v novém programovacím období 2014-2020. Bakalářská práce může být zaměřena na hodnocení zmiňované problematiky obecně, nebo se může v průběhu řešení specializovat jen na některé z popsanych okruhů, protože zadané téma se jeví jako hodně široké.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **5 000 - 8 000 slov**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

Blažek, Jiří a Uhlíř, David. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.

Wokoun, René et al. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Rumpel, Petr. Teritoriální marketing jako koncept lokálního a regionálního rozvoje. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. 57 s. Systém celoživotního vzdělávání Moravskoslezska. ISBN 80-7042-957-7.

MMR ČR. Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007 - 2013. [online] 2006. [cit. 2014-06-24] Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=efcee353-71af-428c-9f77-0e327e77504d>.

Sdružení obcí Hranicka. Strategie rozvoje regionu Hranicko 2006 - 2013. [online] 2005. [cit. 2014-06-24] Dostupné z: http://www.regionhranicko.cz/dokumenty/strategie/Strategie_rozvoje_regionu_Hranicko_10-12-2007%281%29.pdf.

Vedoucí bakalářské práce: **Doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **3. července 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

L.S.

Prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 3. července 2014

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího práce doc. RNDr. Mariána Haláse, Ph.D., s použitím zdrojů a pramenů literatury, uvedených v závěru práce.

V Olomouci, dne 10. května 2016

.....

vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce doc. RNDr. Mariánu Halásovi, PhD. za cenné rady, připomínky a také čas, který mi věnoval při zpracování této práce.

OBSAH

ÚVOD A CÍLE PRÁCE	9
1. REGIONÁLNÍ POLITIKA	10
1.1 Definice regionální politiky	10
1.2 Historický nástin vzniku regionální politiky.....	11
1.3 Principy regionální politiky	12
1.4 Cíle a nástroje regionální politiky.....	13
1.4.1 Makroekonomické nástroje	13
1.4.2 Mikroekonomické nástroje.....	14
1.4.3 Ostatní nástroje regionální politiky	15
2. REGIONÁLNÍ ROZVOJ	15
2.1 Definice regionálního rozvoje	15
2.2 Teorie regionálního rozvoje.....	16
2.2.1 Hlavní teorie regionálního rozvoje.....	17
3. ZÁKLADNÍ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA REGIONU HRANICKO	19
3.1 Geomorfologické poměry	20
3.2 Klimatologické poměry	22
3.3 Hydrologické poměry	22
3.5 Obyvatelstvo	23
3.5 Dopravní poloha	26
3.6 Zaměstnanost a nezaměstnanost	27
3.6 Cestovní ruch	28
4. REGIONÁLNÍ DISPARITY	29
4.1 Klasifikace regionálních disparit	30
5. MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE MEZI OBCEMI.....	31
6. HLAVNÍ AKTÉŘI ROZVOJE REGIONU HRANICKO	32
7. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	34
7.1 Závěrečná syntéza poznatků z dotazníkového šetření	45

8. HODNOCENÍ PROJEKTŮ A AKTIVIT V OBDOBÍ 2007 – 2013	46
9 ZÁVĚR.....	50
10 SUMMARY	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	52
SEZNAM PŘÍLOH	

ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Regionální politika a regionální rozvoj patří ke klíčovým aspektům při plánování Strategie rozvoje určitého regionu.

Cílem bakalářské práce je prostorové hodnocení regionální politiky a regionálního rozvoje na území SO ORP Hranice (region Hranicko). V teoretické části je vymezen pojem regionální politika, nástroje regionální politiky, historický nástin vzniku regionální politiky a cíle regionální politiky. Dalším pojmem je regionální rozvoj a teorie regionálního rozvoje. Velice důležitá je charakteristika regionu Hranicko. V práci je vymezena socioekonomická a fyzická charakteristika regionu.

V praktické části jsou na základě dotazníkového šetření a socioekonomických ukazatelů stanoveny regionální disparity a vypsáni aktéři regionálního rozvoje. Na závěr je na základě databáze realizovaných projektů z programovacího období 2007 - 2013 provedeno jejich hodnocení. Práce je obohacena četnými grafy, tabulky a mapami.

1. REGIONÁLNÍ POLITIKA

1.1 Definice regionální politiky

Existuje celá řada definic regionální politiky, avšak žádná z nich není univerzální.

- „Regionální politika je součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Regionální politika zahrnuje opatření napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malá naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem“ (*Goodall, 1987*).
- „Regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive které se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů“ (*Vanhove N, 1999*).
- „Regionální politika je definována jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích k snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů“ (*Wokoun, 2001*).

Obecně lze tedy říci, že regionální politika se snaží o rovnoměrné rozmístění ekonomických aktivit, kapitálu a pracovní síly v daném regionu, snižováním meziregionálních rozdílů v těchto aspektech.

Nerovnoměrné rozmístění ekonomických aktivit, kapitálu a pracovní síly jsou příčinou několika ekonomických a neekonomických faktorů. K ekonomickým faktorům patří nízká mobilita pracovní síly a kapitálu, geografické faktory – odlehlost a nedostatečné přírodní zdroje.

Důležitou úlohu v rozmístění ekonomických aktivit hrají i institucionální faktory – centralizující vliv ústředních institucí, dále veřejná ekonomika a také demografická situace. U demografické situace hraje roli vzdělanostní struktura obyvatelstva, podíl pracujících v daném sektoru hospodářství apod.

1.2 Historický nástin vzniku regionální politiky

Regionální politika, jako myšlenkový proces i nástroj vzniká ve třicátých letech 20. století v Anglii jako reakce na dopady hospodářské krize. Největší dopady hospodářské krize se vyskytly v klasických průmyslových regionech. Důsledkem této krize byl „propad“ tradičních průmyslových odvětví (těžba uhlí, textilní průmysl, hutnictví) a zhoršení sociální situace v těchto regionech (*Blažek a Uhlíř, 2011*).

V České republice se regionální politika začala rozvíjet teprve v 90. letech 20. století. „V roce 1990 vznikl dokument *Zásady zákona ČNR o regionální politice* – v něm byla regionální politika chápána jako soubor činností směřující k utváření rovnovážného regionálního rozvoje“ (*Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky, © 2013*). Tento dokument si kladl za cíl rozvoj regionu, ale bez pravomocí obce a dalších orgánů. V roce 1992 začala nabývat podpora malého a středního podnikání. Byly podporovány podniky zejména v hospodářsky postižených regionech.

Až do roku 1996 stála regionální politika na podpoře malého a středního podnikání. V roce 1994 byly stanoveny čtyři okresy s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Prostřednictvím programu REGION bylo dále více podporováno malé a střední podnikání, hlavně v hospodářsky (strukturálně) problémových regionech. Po roce 1996 došlo k postupné aktivizaci regionální politiky. Začaly se více vytvářet meziregionální rozdíly – např. Ostravsko x Ústecko. Důležitým milníkem byl vznik Ministerstva pro místní rozvoj v roce 1996 a také schválení 14 krajů.

Dalším důležitým milníkem byl rok 1998, kdy byly přijaty *Zásady regionální politiky ČR*. Ty stanovily tzv. regiony se soustředěnou podporou státu – hospodářsky slabé regiony a strukturálně postižené regiony. Dále v roce 2000 byl schválen zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. „Tento zákon stanovil podmínky pro poskytování podpory regionálního rozvoje s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje; rovněž stanovil působnost správních úřadů, krajů a obcí, vytvořil podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti (HSS)“ (*Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky, © 2013*).

1.3 Principy regionální politiky

Regionální politika vychází z několika základních principů:

- Princip koncentrace

Prostředky jsou vynakládány do regionů se soustředěnou podporou státu (problémové regiony) a tam, kde přináší maximální efekt.

- Princip programování

Zaměřuje se na řešení regionálních problémů formou střednědobých programů – víceletá programovací období.

- Princip partnerství

Je založen na spolupráci aktérů na různých úrovních – od státní správy, přes samosprávu a další orgány. Spolupráce by měla probíhat mezi jednotlivými obcemi, regiony a ministerstvy navzájem (*Šulc, 2012*).

- Princip subsidiarity

Jednotlivé problémy by měly být řešeny buď na co nejnižší možné úrovni nebo na úrovni, která je pro daný úkol uspokojivá, tedy nejprve na úrovni obce, regionu, dále potom na úrovni EU (*Policení akademie České republiky v Praze, 2005*).

- Princip doplňkovosti (adicionality)

Cílem tohoto principu je doplnění celkových výdajů ze státních prostředků či jiných subjektů. „Prostředky musí být doplněny určeným podílem zdrojů ze strany příjemce pomoci“ (*Wokoun, 2001*).

1.4 Cíle a nástroje regionální politiky

Cíle regionální politiky vycházejí přímo z problémů, které regionální politika řeší. Měly by být měřitelné. Hlavním cílem regionální politiky je vyvážený rozvoj regionů při respektování přírodních hodnot, místních zvláštností, požadavků a ochrany životního prostředí. Nástroje vycházejí z cílů regionální politiky se záměrem přilákání kapitálu do regionu, zvýšené podnikatelské aktivity, stimulace využití vnitřních zdrojů rozvoje a dosídlení či stabilizaci obyvatelstva regionu. Jsou to obecně všechny prostředky, napomáhající k dosažení rozvojových cílů daného území (*Vaňková, 2014*).

Nástroje regionální politiky jsou členěny dle *Wokouna (2001)* na makroekonomické, mikroekonomické a ostatní nástroje.

1.4.1 Makroekonomické nástroje

Makroekonomické nástroje jsou omezeny ostatními hospodářskými cíly – míra inflace, platební bilance, průmyslová a agrární politika.

A. Fiskální politika

Jedná se o aktivní zásah do hospodářství státu prostřednictvím systému daní a odvodů, které se projeví na státním rozpočtu. Regiony s vyššími příjmy přispívají do státního rozpočtu více než regiony s nižšími příjmy. Teoreticky existuje regionalizace, ale prakticky se nevyužívá, z důvodu omezení ekonomického vývoje v prosperujících regionech.

B. Monetární politika

Představuje ulehčení přístupu k úvěrům ve vybraných regionech. Jejím základním cílem je ovlivňování peněžních zásob a jejich znehodnocování – inflaci. Z tohoto důvodu je využití k řešení regionálních problémů značně omezeno. Nemá jednoznačný vliv na regionální politiku.

C. Protekcionismus

Záměrem protekcionismu je ochrana domácího trhu před zahraniční konkurencí prostřednictvím dovozních limitů a cel, které jsou státem ovlivňovány.

„Smyslem opatření je orientovat poptávku na domácí produkci.“ Čím vyšší je prostorová koncentrace výroby chráněných druhů zboží, tím více se projevuje regionální vliv dovozních limitů a cel. Aby se staly produkty určitého podniku konkurenceschopné, je potřeba zvýšit produktivitu práce, snížením nákladů nebo dokonce změnou výrobního programu či rekvalifikací pracovních sil.

1.4.2 Mikroekonomické nástroje

Tyto nástroje ovlivňují určení prostorové lokalizace ekonomických subjektů. Mají podobu účelově poskytovaných finančních částek ze státního, regionálního či lokálního rozpočtu. Dělíme je na:

- nástroje realokace pracovních sil
- nástroje působící na prostorový pohyb kapitálu

Obecně hlavním posláním mikroekonomických nástrojů je obnovení rovnováhy na regionálních trzích práce tak, že dojde k ovlivňování pracovních sil a kapitálu.

A. Nástroje realokace pracovních sil

U těchto nástrojů je potřeba zjistit, jaké faktory jsou rozhodující k migraci pracovních sil tak, aby tyto nástroje byly naplňovány. Jedná se hlavně o meziregionální rozdíly ve mzdách a v míře nezaměstnanosti. Odliv obyvatelstva z méně prosperujících regionů znamená nižší poptávku po zboží a službách, čímž se prohlubuje deprese v rozvoji regionu. Proto jsou nástroje hlavně zaměřeny na přilákání kapitálu a tvorbu nových pracovních příležitostí, které přispějí k rozvoji regionu a stabilizaci obyvatelstva.

B. Nástroje realokace kapitálu

Tento nástroj napomáhá ovlivňovat tvorbu nových pracovních příležitostí v regionu buď v již stávajících firmách, nebo v nově zprovozněných firmách. Pokud existující firma je konkurenceschopná, může dojít k rozšíření stávající výroby nebo převedení na jiný druh produkce změnou výrobního programu. Dochází k realokaci pracovních míst tam, kde je jich přebytek k počtu pracovních sil. Také může dojít k zakládání nových firem v regionu.

Prostorový pohyb kapitálu lze ovlivnit stimulací nebo restrikcí. Pomocí stimulace se zvýší přitažlivost určitých regionů pro kapitál a má většinou podobu subvence a snížení daňových sazeb. U restrikce naopak nastává k zostření podmínek dalšího fungování kapitálu, dochází ke zvažování nových lokalit kapitálu.

Restrikce oproti subvenci má podobu zvýšených daňových sazeb.

1.4.3 Ostatní nástroje regionální politiky

V minulosti byly výjimečně používány administrativní nástroje, které ale měly represivní charakter. Některé firmy musely na základě správního rozhodnutí pozastavit ekonomickou činnost, protože byla nevyhovující pro vyvážený rozvoj daného území. Z důvodu zhoršení životního prostředí nebo neúměrného zatížení infrastruktury bylo zrušeno v 60. letech minulého století několik chemických, hutnických a energetických firem v pařížské aglomeraci.

Regionální rozvojové agentury představují institucionální nástroje, které v současnosti podporují rozvoj regionu. Jejich hlavní činností je zabezpečení tvorby regionálních programů a plánů, poskytování služeb orgánům veřejné správy, podnikatelským subjektům, dále prezentace regionu a obcí, školicí a vzdělávací činnost a v neposlední řadě zapojení se do přípravy a realizace programů Evropské unie.

2. REGIONÁLNÍ ROZVOJ

2.1 Definice regionálního rozvoje

Neexistuje jednoznačná definice regionálního rozvoje, tento pojem se stal běžně používaným a uznávaným termínem. Dle *Minaříka, Borůvkové, Vystrčila (2013)* se rozlišuje akademický a praktický přístup k pojetí regionálního rozvoje. Praktický přístup vede k efektivnímu využívání a zvyšování potenciálu daného území, vlivem většího využití přírodních zdrojů a prostorové optimalizace socioekonomických aktivit. U praktického chápání regionálního rozvoje dochází ke zlepšení životního prostředí, lepší konkurenceschopnosti soukromého sektoru a životní úrovni obyvatel. Akademický přístup je proces aplikace teoretických a empirických poznatků z vědních disciplín, jako je např. ekonomie, geografie, sociologie apod.

Využívá se v akademické sféře a slouží k řešení procesů a vztahů v daném území, které je ovlivňováno různými faktory (socioekonomickými, geografickými, atd.). Toto pojetí se často označuje jako regionalistka.

Dále dle Strategie regionálního rozvoje 2014-2020 je regionální rozvoj definován jako „komplex procesů, které probíhají uvnitř regionů a které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných proměn regionu“ (*SRR 2014-2020, 2013.*) Regionální rozvoj přispívá ke zvýšení konkurenceschopnosti regionů, zvýšené životní úrovně populace a jejich kvality života. Přispívá také k odstraňování či zmírnění regionálních disparit.

Je důležité od sebe odlišit regionální rozvoj a místní rozvoj, jelikož v praxi se tyto termíny často zaměňují. Pojem region lze definovat jako „územní společenství na úrovni teritoriální jednotky, která má blíže k centru než k místním územním celkům“ (*Pomahač, 2002*). Jedná se o jednotnou agregovanou jednotku, jeden objekt. Avšak „území“ je vymezeno a ohraničeno na základě různých kritérií (fyzicko-geografických, socio-ekonomických apod.). (*ÚÚR, © 2010*).

2.2 Teorie regionálního rozvoje

„Teorie regionálního rozvoje představují ucelený systém, které vysvětlují působení základních faktorů, subjektů, mechanismů a dalších souvislostí regionálního rozvoje. Teorie tedy mají významný poznávací význam. Současně je však znalost teorií regionálního rozvoje základem pro koncipování adekvátní regionální politiky či regionální rozvojové strategie. Teorie regionálního rozvoje mají tedy i významný praktický význam“ (*Wokoun, Malinovský, Damborský a Blažek, 2008*). V základní rovině rozdělujeme teorie na konvergentní a divergentní teorie. Konvergentní teorie se snaží vyrovnávat rozdíly mezi regiony, je to tzv. teorie regionální rovnováhy. Divergentní teorie jsou opakem konvergentních teorií, jedná se o teorii regionální nerovnováhy, kde dochází ke zvětšování meziregionálních rozdílů. Jelikož dochází k různým územním rozdílům v rozvoji, neexistuje přesná odpověď, který region je konvergentní nebo divergentní.

Dále dle *Blažka (1999)* jsou teorie děleny na induktivní a deduktivní. Induktivní teorie se snaží vyvozovat obecnější závěry na základě pozorování jednotlivých událostí. Naopak deduktivní teorie postupuje od obecných tvrzení ke specifickým tvrzením. Je možné dále dělení na teorie, vyzdvihující stranu poptávky či nabídky.

2.2.1 Hlavní teorie regionálního rozvoje

Neoklasické teorie regionálního rozvoje

Počátky neoklasické teorie se datují k 20. století. Vychází z předpokladu racionality aktérů, což znamená dosažení maximálního ekonomického užitku, dále dokonalé informovanosti aktérů, tržní rovnováhy, která je výsledkem dokonalé mobility a informovanosti aktérů a plného využívání zdrojů.

Největším úskalím zde byla nízká mobilita obyvatel a vysoká míra nezaměstnanosti. Jeden region měl více pracovních příležitostí než druhý region, takže docházelo ke stěhování obyvatel za prací. Tento proces emigrace je chápán jako dočasná záležitost, která se časem samovolně vyřeší. Jedná se o tzv. pasivní typ politiky. (*Blažek a Uhlíř, 2011*)

Neoklasické teorie nejsou v současnosti využívány, avšak spousta prvků se stala základem dnešních teorií. Tato teorie je aplikovatelná na činnost MAS. Tyto organizace se snaží podporovat malé a střední podniky ke konkurenceschopnosti a rozvoji podnikatelských záměrů, využitím tzv. deregulačních opatření – podpora podnikatelských zón (*Novotná, 2016*).

Keynesiánské teorie regionálního rozvoje (*Blažek a Uhlíř, 2011*)

Vznikla na konci hospodářské krize 30. let 20. století, avšak klíčový proud probíhal od počátku 50. let do poloviny 70. let. Hlavním cílem keynesiánství je zabránit nezaměstnanosti a chudobě usměrňováním a kvalifikovaným zásahem do ekonomiky. Pro keynesiánství je typická menší míra všeobecnosti a ztráta zjednodušených předpokladů. Keynesiánství přineslo nejen výhody ale také hospodářské problémy, např. přerozdělování prostředků ze státního rozpočtu nebo subvence neperspektivních hospodářských sektorů.

Tato teorie bývá označována za jádro-periferie. Jedná se o vymezení na účelně prospěšná jádra a zaostalé periferie. Jádra vznikají a zanikají, jako je tomu např. u průmyslových oblastí. Hlavní roli zde hraje subjekt, ovládající území.

Neomarxistické teorie regionálního rozvoje (*Blažek a Uhlíř, 2011*)

Neomarxismus navazuje v 70. letech minulého století na keynesiánství. Hlavním záměrem je zde snaha o změnu soudobých ekonomických struktur a institucí a fungování celé společnosti. Jsou považovány za deduktivní teorie s pesimistickým pohledem na globální vývoj krize a války. Je zde pokládán důraz na postavení států ve světové ekonomice.

Neomarxismus se neshoduje s přírodní a přirozenou podmíněností nerovnoměrného vývoje. Je považována za teorii regionální nerovnováhy.

Neoliberalní teorie regionálního rozvoje (Blažek a Uhlíř, 2011)

Neoliberalismus je datován od počátku 70. let 20. století. Pokračují zde myšlenky neoklasických teorií, které byly dále zpracovávány. Typickým znakem je samoregulace trhu. Příznivci odmítali deterministické postupy a snahu vyrovnávat meziregionální rozdíly, protože každý region se jinak rozvíjí. Stát v tomto ohledu nepomůže, každý region si musí samoregulací pomoci sám. Neoliberalisté zdůrazňovali význam lidských zdrojů podporou malých a středních podniků a stabilních podmínek pro podnikatele.

Institucionální teorie regionálního rozvoje (Blažek a Uhlíř, 2011)

Tento směr se rozvíjí na přelomu 19. a 20. století. Hlavním cílem tohoto směru bylo jak dojít ve společnosti ke změnám. Institucionalismus nikdy nedosáhl takového uplatnění jako keynesiánství či neomarxismus. Uplatnil se při vyjasňování ekonomických rozdílů mezi regiony a státy a také při hospodářských procesech – růstu a poklesu ekonomiky.

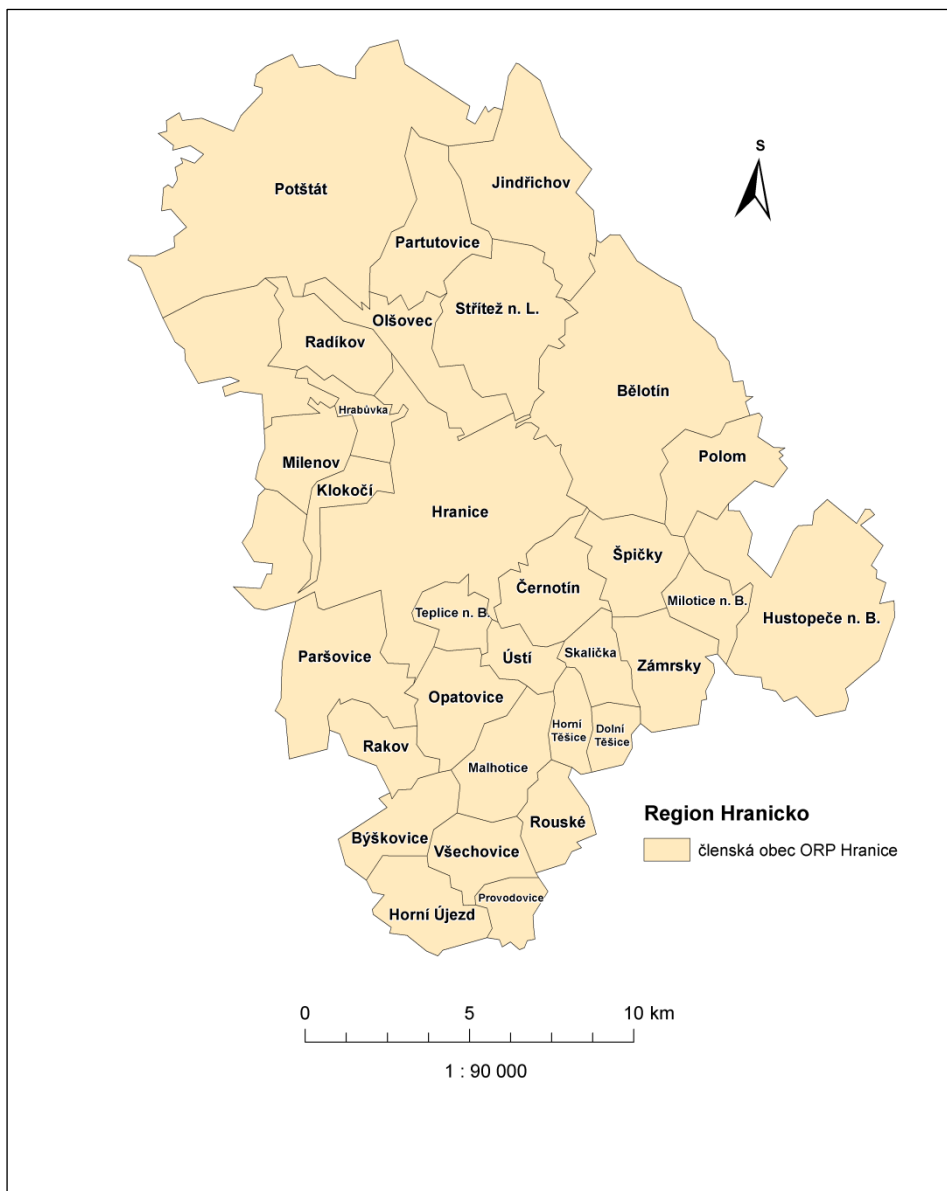
Představitelem tohoto směru byl Thorstein Veblen, který kritizoval neoklasické a klasické teorie. Zabýval se tím, jak a proč dochází ve společnosti ke kulturním a ekonomickým změnám. Veblen přišel na tzv. Veblenův efekt, kdy dochází k poklesu cen zboží v důsledku nízké kvality tohoto zboží, což přináší pokles poptávky. Institucionalisté neuznávají předpoklad neoklasické teorie o homogenitě jednotlivce a podle nich také postrádá význam vytvářet obecně platné vzory chování. Je zde kladen důraz na nepředvídatelnost evolučního procesu.

3. ZÁKLADNÍ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA REGIONU HRANICKO

Region Hranicko se nachází v nejvýchodnější části Olomouckého kraje v okrese Přerov na rozhraní mezi Moravskou Bránou a Podbeskydskou pahorkatinou. Sousedí na severovýchodě s Moravskoslezským krajem – s okresem Nový Jičín a na jihovýchodě se Zlínským krajem – s okresy Kroměříž a Vsetín. Územím regionu prochází hlavní evropské rozvodí, které Hranicko dělí na severní část, náležející k povodí Baltského moře a jižní část, kde vody odtékají do povodí Černého moře (*MAS Hranicko, 2007*).

Obce regionu Hranicko náleží pod správu obce s rozšířenou působností (ORP) Hranice. Hranicko zahrnuje celkem 31 obcí, ve kterých žije přes 34 tisíc obyvatel. Jmenovitě jsou to: Běloutín, Býškovice, Černotín, Dolní Těšice, Horní Těšice, Horní Újezd, Hrabůvka, Hranice, Hustopeče nad Bečvou, Jindřichov, Klokočí, Malhotice, Milenov, Milotice nad Bečvou, Olšovec, Opatovice, Paršovice, Partutovice, Polom, Potštát, Provodovice, Rakov, Radíkov, Rouské, Skalička, Střítež nad Ludinou, Špičky, Teplice nad Bečvou, Ústí, Vsechovice a Zámrský (*MAS Hranicko, 2009*).

K rozloze regionu patří i území Vojenského újezdu Libavá, který se nachází na severozápadě regionu – částečně zasahuje do prostoru obce Potštát. Impulsem vzniku bylo rozhodnutí vlády z vysídlených vesnic po II. světové válce zřídit vojenský výcvikový prostor. Vojenský újezd byl vyhlášen k 1. červnu 1950 na základě zákona o vojenských újezdech č. 169 z roku 1949. Celková rozloha Hranicka (území ORP Hranice) i s Vojenským újezdem činí 342,5 km². Samotný vojenský újezd má rozlohu 17,986 km². Region Hranicko bez vojenského újezdu má tedy rozlohu 324,52 km² (*Voženilek, 2008*).

Obr. 1 Administrativní vymezení regionu Hranicko

Zdroj: ArcMap, ARCDATA PRAHA, vlastní zpracování

3.1 Geomorfologické poměry

Hranicko náleží do geomorfologické provincie Česká vysočina a Západní Karpaty. Česká vysočina je na území regionu zastoupena Nízkým Jeseníkem, který dělíme na podcelky Vítkovická vrchovina a Oderské vrchy.

Vítkovická vrchovina se nachází v nejsevernější části regionu a zabírá přibližně 22,3 % rozlohy Hranicka.

Jedná se o plochu vrchovinu se střední výškou 429,8 m n. m., rozkládající se na území obcí Potštát, Jindřichov, Partutovice, Olšovec a Střítež nad Ludinou.

V podloží se nachází především třetihorní sedimenty kontinentálního zalednění a prvohorní břidlice. Nejvyšším bodem je Strážná (641 m n. m.).

Oderské vrchy zaujímají severozápadní část regionu. Jedná se o členitou vrchovinu se střední výškou 545,8 m n.m., tvořenou prvohorními břidlicemi a drobami. Typická jsou hluboká údolí s výrazným jihovýchodním okrajovým zlomovým svahem (*Voženílek, 2008*).

Západní Karpaty tvoří většinu území regionu. Dle geomorfologického členění patří do oblasti Západních vněkarpatských sníženin. Do území regionu spadají celky Bečevská brána, Oderská brána, Maleník, Příborská pahorkatina a Kelčská pahorkatina. Bečevská brána je plochá pahorkatina, tvořící 16,4 % území regionu. Je tvořena třetihorními a čtvrtohorními sedimenty s velmi výraznými svahy a tektonickými prolomy. Na povrchu lze spatřit širokou nivu a hlavní terasu Bečvy. Nejvyšším bodem jsou Stráže (331 m n.m.). Oderská brána je plochá pahorkatina, nacházející se severovýchodně od hlavního evropského rozvodí. V pleistocénu byla Oderská brána pokryta pevninským ledovcem, jsou zde k nalezení čtvrtohorní sedimenty se sprašovými hlínami. Typická jsou asymetrická a často suchá údolí. Nejvyšším bodem je Lučická stráž (339,2 m n.m.), nacházející se v Běloušské pahorkatině (*Demek a Mackovčín, 2014*). Kelčská pahorkatina je členitá pahorkatina se střední výškou 312 m n. m. Je budována třetihorními sedimenty, flyšovými horninami, neogenními a kvartérními sedimenty. Charakteristický je erozně denudační reliéf s neckovitými údolími a širokými údolními nivami. Při úpatí Hostýnských vrchů lze nalézt úpatní haldy. Nejvyšším bodem je Skalka (481 m n. m.) Maleník je členitá vrchovina, tvořící asi 10,3 % rozlohy regionu. Nachází se 2,5 km severozápadně od obce Paršovice. Je budován prvohorními pískovci, břidlicemi, druhohorními vápenci a třetihorními sedimenty. Nachází se zde průlomové údolí Bečvy a součástí je i teplický kras s Hranickou propastí, která je nejhlubší propastí ve střední Evropě. Součástí jsou i Zbrašovské aragonitové jeskyně, které jsou nejteplejšími jeskyněmi v České republice (*Voženílek, 2008*). Příborská pahorkatina je členitá pahorkatina budovaná flyšem, druhohorními vápenci, miocenními a kvartérními sedimenty. Čtvrtohorní zalednění zde zanechalo stopy v podobě kryopedimentů a suků. Střední výška je 320 m n. m (*Demek a Mackovčín, 2014*).

3.2 Klimatologické poměry

Území Hranicka náleží do mírně teplé a teplé klimatické oblasti. Dle Quittovy klasifikace spadají severní plošiny Nízkého Jeseníku do mírně teplé oblasti MT2. Tato klimatická oblast je charakteristická průměrnou lednovou teplotou $-3 - -4$ °C a průměrnou červencovou teplotou $16 - 17$ °C. Průměrný počet dní se srážkami 1 mm a více je $120 - 130$ dní, což je nejvyšší hodnota ze všech klimatických oblastí dle Quitta.

Okrajové svahy Nízkého Jeseníku náleží do mírně teplých klimatických oblastí MT4, MT6 a MT7, které jižně přechází v oblast MT10. V Moravské bráně a Podbeskydské pahorkatině navazuje na teplou klimatickou oblast T2, kde průměrná lednová teplota činí $-2 - -3$ °C a průměrná červencová teplota činí $18 - 19$ °C (*Květoň a Voženílek, 2011*).

3.3 Hydrologické poměry

Hranicko leží v hydrologicky zajímavé oblasti na hlavním evropském rozvodí. Ze severní části území jsou vody odváděny řekou Odrou do Baltského moře, v jižní části jsou vody odváděny řekou Bečvou do povodí Černého moře (*Voženílek, 2008*).

Bečva patří k nejdůležitějšímu vodnímu toku území, jelikož 80 % území spadá do tohoto povodí. Vzniká soutokem Rožnovské a Vsetínské Bečvy u Valašského Meziříčí v nadmořské výšce 284 m n. m. Pramení v oblasti s vysokými srážkami, proto má kolísavé průtoky a v důsledku toho se v povodí občas vyskytují lokální záplavy. Její pravostranný přítok Velička pramení západně od Potštátu v nadmořské výšce 565 m n. m. Ludina, levostranný přítok Bečvy pramení západně od Jindřichova v nadmořské výšce 535 m n. m. Oba tyto přítoky ústí do Bečvy v Hranicích ve výšce 245 m n. m. (*Voženílek, 2008*).

Na Hranicku se nachází také větší množství vodních ploch, vytvořených lidskou činností. Jihovýchodně od centra Hustopečí nad Bečvou se nachází Choryňské rybníky – rybochovný průtočný rybník Záviš či průtočný rybník Křivoš (*Voženílek, 2008*).

Na řece Luha u Bělolína se nachází průtočný rybochovný rybník Horní Bělolína a nedaleko obce Polom leží rybníky Horní a Dolní Polom. V důsledku těžby štěrkopísků a písků se na Hranicku nachází několik zatopených lomů, např. u Milotic nad Bečvou či Olšovce (*Voženílek, 2008*).

Kromě rybníků zde díky výraznému geologickému zlomu vyvěrají přímo v lázních Teplice nad Bečvou minerální a krasové vody.

Vody probublávají také přírodním jezírkem v Hranické propasti a ve Zbrašovských aragonitových jeskyních. Krasové vody vyvěrají v Hranickém krasu, který je významným turistickým lákadlem (*Voženílek, 2008*).

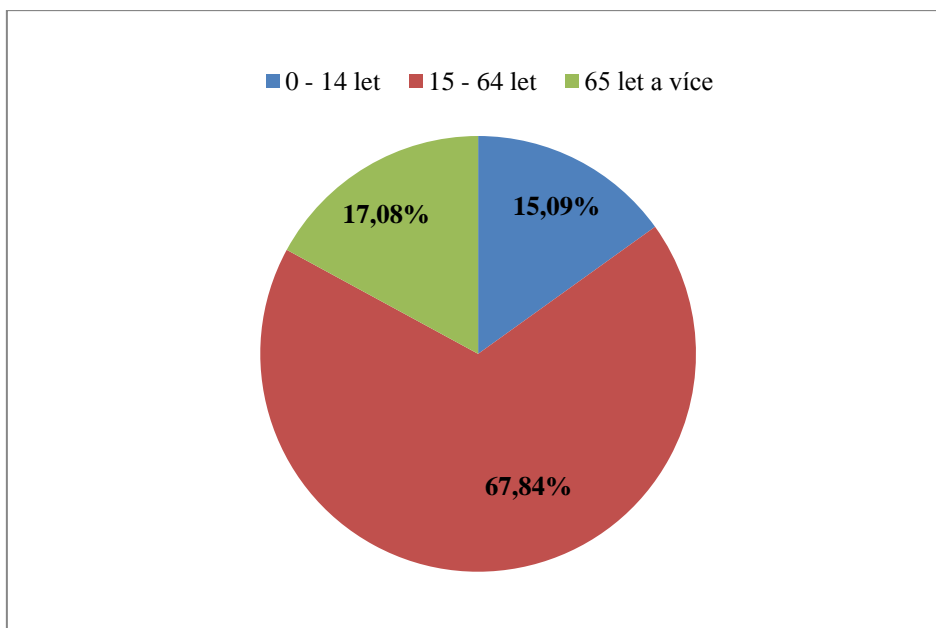
3.5 Obyvatelstvo

V regionu Hranicko žilo k 31. 12. 2014 celkem 34 424 obyvatel na rozloze 325,277 km². Hustota zalidnění je tedy 105,83 obyv./km², což je pod průměrem České republiky, její průměrná hodnota činí 133 obyv./km² (*Český statistický úřad, 2014*).

Celkem 54 % obyvatel regionu žije v Hranicích, které mají dominantní postavení. Sídlní strukturu dále tvoří Potštát s 1 229 obyvateli, který byl vyhlášen městem v roce 2007. Další významnou sídlní jednotkou jsou Hustopeče nad Bečvou, které byly vyhlášeny městysem v roce 2006. Ostatních 28 sídel regionu jsou obce (*Voženílek, 2008*).

Věková struktura obyvatelstva tvoří významný faktor pro rozvoj společnosti. Představuje poměr mezi ekonomicky aktivním a ekonomicky neaktivním obyvatelstvem. Sleduje se předproduktivní populace ve věku 0 – 14 let, produktivní osoby ve věku 15 – 64 let a poproduktivní osoby nad 65 let (*Voženílek, 2008*).

Struktura obyvatelstva podle věku je využívána v ekonomice jako index ekonomického zatížení, což je poměr mezi předproduktivní a poproduktivní složkou populace. Čím nižší hodnoty indexu je dosaženo, tím příznivější je poměr mezi ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní složkou populace. Výsledná hodnota indexu je vyjádřena v procentech. Index ekonomického zatížení pro Hranicko činí 47,41 %, což je srovnatelná hodnota s Olomouckým krajem, která činí 49,6 % (*ČSÚ Olomouc, 2015*). Děti do 14 let je na Hranicku 15,08 %, osob ve věku 15-64 let 67,84 % a osob ve věku 65 a více let je 17,08 %. Osob v produktivním věku je na Hranicku nejvíce – 23 352 obyvatel z celkového počtu přes 34 tisíc osob. Nejnižší index ekonomického zatížení je v obcích Všechnovice, Černotín, Klokočí a Skalička, kde indexy se pohybují od hodnot 36,9 % – 40,3 %. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo zde tvoří přes 70 % obyvatel. Naopak nejhorší hodnoty indexu dosahují Zámrsky se 71,8 %, kde z celkových 244 obyvatel tvoří ekonomicky aktivní složku pouze 58 % osob.

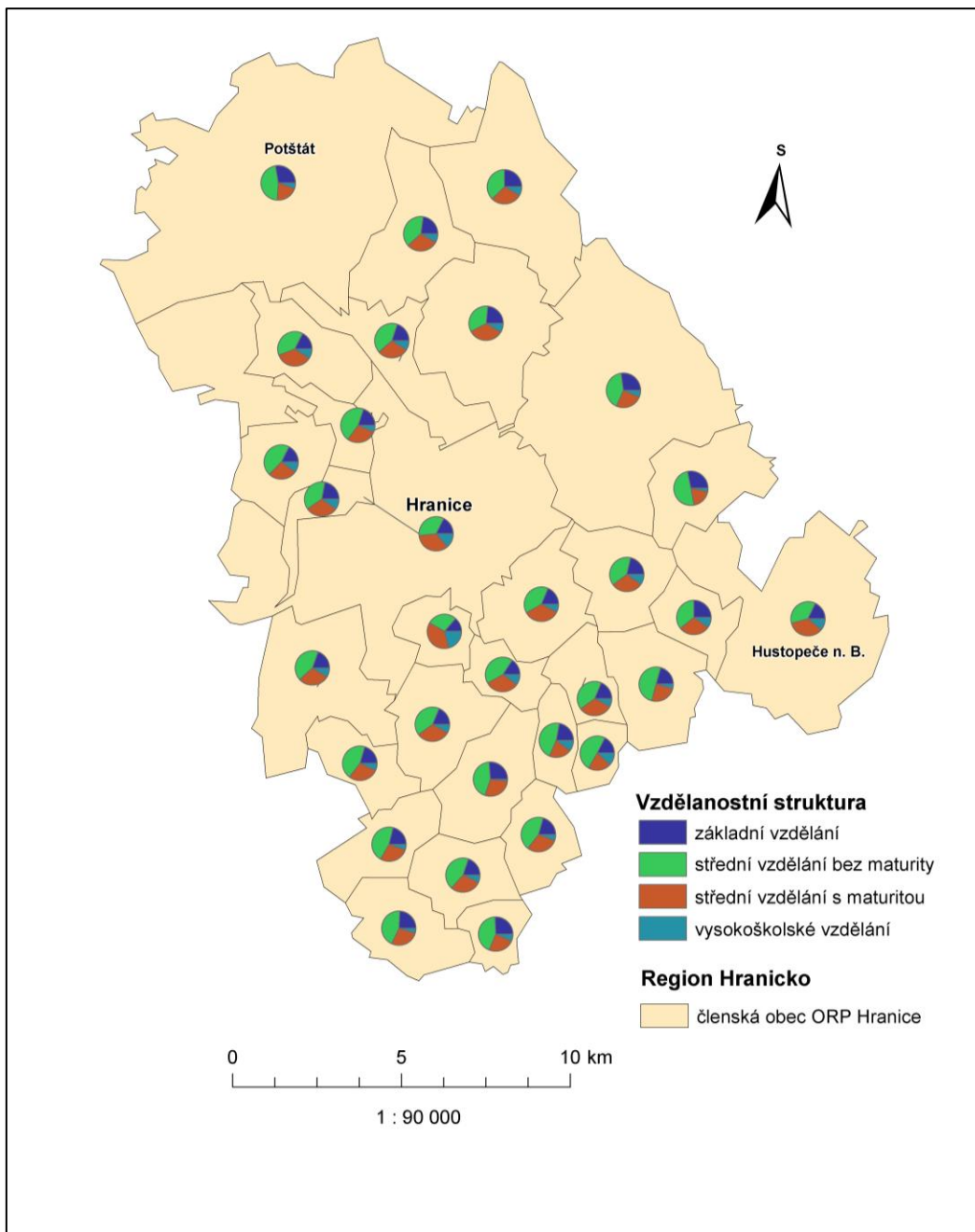

Obr. 2 Věková struktura obyvatelstva na Hranicku v roce 2014

Zdroj: ČSÚ 2014; vlastní zpracování

Vzdělanostní struktura obyvatel vypovídá také o rozvoji regionu. Čím vyšší vzdělání, tím větší možnosti rozvoje regionu. Většinou platí, že vysokoškolsky vzdělaní lidé se více koncentrují do větších měst a na venkově převládá obyvatelstvo se základním vzděláním a středním vzděláním bez maturity. To platí i pro Hranicko. Ve většině obcí převládá střední vzdělání bez maturity, výjimku tvoří obec Teplice nad Bečvou, kde převládá obyvatelstvo se středním vzděláním s maturitou.

Obr. 3 Vzđelanostní struktura obyvatel v roce 2011

Zdroj: ČSÚ 2011; vlastní zpracování

3.5 Dopravní poloha

Už v minulosti Hranicko patřilo k důležitým dopravním tepnám. Procházela zde kdysi Jantarová stezka – důležitá obchodní trasa, spojující pobřeží Středozemního a Baltského moře. Významně se na dopravě podílelo i stěhování národů během 4. až 7. století, kdy probíhala migrace germánských, slovanských a keltských kmenů.

Hlavními dopravními tepnami regionu jsou silnice I. třídy č. 35, 47 a silnice II. třídy č. 440. Silnice I/35, která prochází přes obce Klokočí, Hranice, Teplice n. B., Černotín, Špičky, Milotice n. B. a Hustopeče n. B. patří k celostátním silničním tahům a téměř po celé její délce je vedena evropská silnice E442, tvoří hlavní tah na Slovensko. Silnice I/47 vede z Přerova, přes Hranice, Bělouhůvka až do Ostravy. Jedná se o čtyřpruhovou nerozdělenou komunikaci, spojující hlavní tah mezi Olomoucí a Ostravou. V úseku koridoru přes Lázně Teplice nad Bečvou projíždí denně velké množství hlavně nákladních automobilů, což způsobuje nadměrné zatížení této lokality. Tento problém by v budoucnu mohla vyřešit tzv. Palačovská spojka – pětikilometrový úsek, který by napojil Valašsko na dálnici D1. Tím by došlo k odlehčení dopravy na Hranicku, Novojičínsku a v okolí Valašského Meziříčí. Silnice II. třídy č. 440, vedoucí z Potštátu do Hranic, tvoří spojnici s dálnicí D1 a silnicí I/35 (*SRR Hranicko, 2014*).

Hranicko je také dobře dopravně dostupné i po železnici. Hranice leží na hlavním železničním uzlu, kterým prochází II. a III. koridor. II. koridor vede z rakouského Hohenau ÖBB přes Břeclav, Přerov, Hranice, Ostravu až do Petrovic u Karviné. Jedná se o trať 270. III koridor – trať 280, vede z Hranic přes Horní Lideč až na Slovensko (*Ministerstvo dopravy, 2006*).

Územím prochází cyklostezka Bečva, která v délce více než 160 km vede od pramene Rožnovské a Vsetínské Bečvy až po soutok s Moravou. Na Hranicku prochází obcemi Hustopeče n. B., Milotice n. B., Skalička, Ústí, Teplice n. B. a Hranice. Nedávno byla cyklostezka propojena ze Skaličky, osady „Na Kačeně“ až k Hustopečím a také v roce 2014 byl propojen úsek mezi chatovou osadou Dříň a Týnem nad Bečvou. V současnosti se plánuje dokončit úsek mezi Ústím a Skaličkou a v plánu je také dostavba bezpečného průjezdu pro cyklisty mezi Ústím a Lázněmi Teplice nad Bečvou. V budoucnu je plánována cyklostezka po trase Drahotuše, Klokočí, Milenov, Slavíč, Hrabůvka, Olšovec a Střítež nad Ludinou (*SRR Hranicko, 2014*).

3.6 Zaměstnanost a nezaměstnanost

Hranicko se řadí k průmyslovým oblastem s dlouholetou tradicí výroby čerpadel a cementu. Pochopitelně je tedy největší zaměstnanost v průmyslu. Průmysl se zde rozvíjí hlavně díky zahraničnímu kapitálu. Nejvíce průmyslových podniků se nachází v Hranicích. Z celkového počtu 34 424 obyvatel SO ORP Hranice je celkem 23 352 ekonomicky aktivních obyvatel, což představuje 67,8 % populace Hranicka. Průměrný podíl nezaměstnaných osob na Hranicku činil k 31.12.2015 5,48 %. Nejvíce nezaměstnaných osob bylo v obcích Polom (11,8 %), Provodovice (10,0 %) a Střítež nad Ludinou (8,4 %). Naopak nejmenší podíl nezaměstnaných byl v obcích Horní Těšice (1,9 %), Dolní Těšice (2,3 %) a Teplice nad Bečvou (2,4 %).

Nejvíce zastoupený je strojírenský průmysl a průmysl stavebních hmot. Největší strojírenské firmy na Hranicku jsou SSI Schäfer a Sigma Pumpy Hranice. Mezi další menší podniky patří BBA Hranice, DAKR, Tigemma, ZAPE apod. V průmyslu stavebních hmot na Hranicku dominují nadregionální podniky Cement Hranice, Tondach Česká republika a Cidem Hranice s divizí Cetris. Do tohoto průmyslového odvětví patří i Cidemat Hranice, jež je součástí holdingu CIDEM, Presbeton Drahotuše a Velox – Werk (*SRR Hranicko, 2014*).

V severozápadní části města Hranice se nachází průmyslový areál CT Park s rozlohou 47,7 ha. V současnosti zde sídlí 9 společností, z nichž poslední byla dokončena v roce 2016 – Grupo Antolin. Dalšími firmami jsou DAS Czech republic s.r.o., Henniges Automotive s.r.o., Medi-Globe Hranice s.r.o., Smiths Medical a.s., Czech Etimex s.r.o., Erce CZ s.r.o., NeoNickel Česká Republika s.r.o, Shin Heung CZ, s.r.o. Další průmyslová zóna se nachází v severovýchodní části města, kde sídlí podniky SSI Schäfer, AVL Moravia s.r.o., Sigma Pumpy, BBC Czech s.r.o. Cca 200 m od této průmyslové zóny se nachází areál bývalých kasáren Jaslo, v nichž město Hranice v budoucnu plánuje vybudovat firmy, zaměřující se na lehký průmysl a skladování. Potravinářský a tabákový průmysl na Hranicku zastupuje firma Váhala a spol., která je výrobcem masných a lahůdkových výrobků. Dále je to pekárna Wellart. K nízké míře nezaměstnanosti na Hranicku nejvíce přispívá rozšiřování výroby v CT Parku a také rozsáhlé náborové akce ve firmě SSI Schäfer (*SRR Hranicko, 2014*).

K zjištění jednotlivých existujících ekonomických činností na Hranicku slouží Evropská klasifikace ekonomických činností – tzv. NACE. Ta dělí oblasti ekonomických činností tak, že každé statistické jednotce (podniku, fyzické osobě) přidělí kód NACE. Činnost zahrnuje jeden výrobní postup (např. tkaní), nebo se skládá z několika postupů, které jsou popsány v jiné kategorii dané klasifikace.

3.6 Cestovní ruch

Hranicko disponuje přírodním, ekonomickým i sociálním potenciálem, důležitým pro rozvoj cestovního ruchu. Mezi přírodní cíle, které nabízí sama příroda, patří již zmíněná Hranická propast a Zbrašovské Aragonitové jeskyně. Dále zde řadíme 5 lokalit označených NATURA 2000 a deset maloplošných chráněných území. Do soustavy NATURA 2000 patří NPR Hůrka u Hranic, nacházející se kousek od vlakového nádraží v Teplicích nad Bečvou. Náleží zde Hranická propast. Dále do soustavy patří přírodní památka v Týně nad Bečvou – soustava čtyř tůní, které vznikly na dně rozsáhlé štěrkovny. Mezi další významnou lokalitu patří PR Libavá, která částečně zasahuje do regionu Hranicko. Choryňský mokřad je další významnou lokalitou. Jedná se o soubor lesních, mokřadních a lučních společenstev, rozkládajících se v nivě Bečvy. K přírodním cílům patří také aktivní využití přírody. Jde např. o lezení na skalách v Černotíně nebo v Potštátském skalním městě či koupání v zatopených lomech a pískovnách v Opatovicích, Miloticích nad Bečvou, Hustopečích nad Bečvou a Olšovci (*Voženilek, 2008*)

Mezi další cíle patří kulturně-historické předpoklady. Zde naprosto dominuje město Hranice, které čítá 102 nemovitých kulturních památek z celkového počtu 165 památek v SO ORP Hranice. Mezi nejvýznamnější památky patří farní kostel Stětí sv. Jana Křtitele, synagoga, měšťanské domy na Masarykově náměstí, renesanční zámek, radnice a hradby. Patří zde také technické objekty, dokládající řemeslnou zručnost našich předků – železniční viadukty, větrné mlýny v Partutovicích, Skaličce a Porubě (*SRR Hranicko, 2014*).

K rozvoji cestovního ruchu dále přispívají sportovní a turistické cíle. Pro milovníky koní jsou určeny koňské farmy v Rouském, Černotíně, Hranice – Středolesí a v Bělotíně. V zimě jsou k dispozici lyžařské areály v Potštátě, Partutovicích a Uhřínově. Turistické a cykloturistické trasy patří také do této kategorie. Prochází tudy Jantarová stezka, což je dálková cyklotrasa, spojující Hatě a Hevlín (trasa Hať – Hranice – Olomouc – Blansko – Hevlín), dále cyklotrasa Greenways, spojující Krakow a Vídeň a známá cyklostezka Bečva. Ta vede od pramene Rožnovské Bečvy až po soutok s Moravou. Na Hranicku se lze procházet i po naučných stezkách, ačkoliv se zde vyskytují jen omezeně. Je to naučná stezka přes PR Hůrka a naučná stezka Valšovickým polesím. V poslední době jsou velice oblíbené tzv. hipostezky. Jedná se o jezdeckou turistiku, novou rekreační volnočasovou aktivitu, která je šetrná k životnímu prostředí.

Tyto stezky prochází mikroregionem Hranicko v celkové délce 174,5 km – např. hipostezka na trase Středolesí – Potštát – Olšovec – Radíkov – Partutovice. Součástí každé hipostezky jsou odpočívadla s informační tabulí s mapou a úvazišti pro koně (*SRR Hranicko, 2014*).

4. REGIONÁLNÍ DISPARITY

Dle Ministerstva pro místní rozvoj České republiky jsou regionální disparity definovány jako rozdíly v úrovni ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje regionů, které jsou z celospolečenského hlediska nežádoucí. Z definice se dá vyvodit, že se jedná o rozdílnost nebo nerovnost procesů, které se dají srovnávat. Jsou nežádoucím jevem, který způsobuje nevyvážený socioekonomický rozvoj mezi regiony. Disparity se mohou vyskytovat nejen na území regionu, ale i na území státu či obce.

Vznikají nejen lidskou činností, ale i přírodními jevy nebo politickými vlivy. Dle Klassena a Vanhovea (1987) a Vanhovea (1999) mezi faktory vzniku patří:

a) primární faktory

- relativně nízká mobilita pracovní síly (pomalé reakce ve mzdách pracujících vůči poptávce)
- relativně nízká mobilita kapitálu
- geografické faktory (nízká dopravní dostupnost a nadprůměrné dopravní náklady)
- ekonomická struktura regionů (problémy se zaměstnaností v určitých odvětvích, např. Ostravsko – útlum hornictví a hutnictví)
- politická rozhodnutí

b) sekundární faktory

- vnější ekonomika (má obrovský vliv na příliv nových firem do regionu)
- demografická situace (např. rozdíl ve vzdělanosti venkovského a městského obyvatelstva...)
- rigidita nákladů a cen
- faktory prostředí (přitažlivost regionu je velice důležitým faktorem)

c) ostatní faktory

- regionální rozdílnost v inovacích a diference v průmyslovém a sociálním prostředí pro vznik nových firem

4.1 Klasifikace regionálních disparit

Regionální disparity jsou v této práci klasifikovány dle podílu nezaměstnaných osob (%), dostupnosti vybraných služeb, klasifikace ekonomických činností a dle vyhodnoceného dotazníku. U dostupnosti služeb byla klasifikována existence pošty, obchodu, lékaře a pohostinství. V dotazníku (viz vzor v Příloze) byla nejdůležitější otázka č. 7 – „Co v obci nejvíce postrádáte?“ a také jestli a jakým způsobem jsou občané informováni o aktuálním dění v obci a regionu – otázka č. 16 a 17. Všeobecně lze konstatovat, že obce na Hranicku disponují dobrou a kvalitní vybaveností a poskytováním služeb.

Dle všech uvedených parametrů je za disparitu pokládána obec Provodovice. Jedná se o malou obec se 145 obyvateli (31.12.2014), rozkládající se na jihu regionu Hranicko. Je zde druhý největší podíl nezaměstnaných osob (10,0 %) a špatná dostupnost služeb. V obci se nenachází obchod, pohostinství, pošta ani lékař. Tyto služby obyvatelé najdou nejbliže ve Všehovicích. Z klasifikace NACE je zde evidováno 16 ekonomických činností. Převažují zde osoby nebo podniky zabývající se zemědělstvím, zpracovatelským průmyslem, stavebnictvím a profesními, vědeckými a technickými činnostmi. V dotazníkovém šetření člen zastupitelstva obce vyzdvihl postrádající obchod, poštu a pohostinství a také uvedl špatné vztahy mezi obyvateli v obci.

Za další možnou disparitu může být pokládána obec Polom, která má největší podíl nezaměstnaných osob (11,8 %). I v dotazníkovém šetření člen zastupitelstva uvedl, že je zde špatná situace v zaměstnanosti, avšak obec se snaží alespoň poskytnout práce na obci, v zemědělství a průmyslu. V obci se nachází pošta, pohostinství a obchod s potravinami, což je považováno za dobrý základ obce. Jedinou výtkou je, že zde chybí lékař. Nejbližší zdravotnické zařízení a ostatní služby se nachází v Bělotině.

5. MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE MEZI OBCEMI

Meziobecní spolupráce je nezbytnou součástí rozvoje regionu a nepostradatelným prvkem veřejné správy. Spolupráce může být dobrovolná nebo vyplývá ze zákona. Následující tabulka ukazuje možné formy právní spolupráce mezi obcemi. Pro účelý této bakalářské práce se budeme podrobněji zabývat místními akčními skupinami a dobrovolnými svazky obcí.

Dobrovolný svazek obcí

Tato forma spolupráce vychází přímo ze zákona o obcích č. 128/2000 Sb. Je to hlavní a typická forma podpory spolupráce obcí v České republice. DSO je právnickou osobou a je možné jej založit na základě písemné smlouvy, kterou musí schválit zastupitelstva členských obcí. Součástí smlouvy jsou stanovy svazku, název a sídlo svazku, předmět a činnosti a stanovení orgánů a jejich pravomocí a další náležitosti dle zákona o obcích.

Hlavním účelem těchto svazků je prosazování společných zájmů, vedoucích ke zkvalitnění a zlepšení života občanů. Svazky jsou uzavírány za účelem společných projektů (např. vybudování kanalizace), pořádání kulturních a společenských akcí apod. Občané členských obcí mají právo se zúčastnit jednání svazku, zapojit se do diskuse a předkládat návrhy a dotazy. (*Spáčilová, 2015*).

Na Hranicku působí celkem 4 DSO – Mikroregion Hranicko, mikroregion Záhoran, mikroregion Podlesí a mikroregion Rozvodí. Do mikroregionu Hranicko patří 22 obcí a jsou to jmenovitě: Bělotín, Býškovice, Černotín, Dolní Těšice, Horní Těšice, Horní Újezd, Hranice, Hustopeče nad Bečvou, Jindřichov, Klokočí, Milotice nad Bečvou, Opatovice, Partutovice, Polom, Potštát, Radíkov, Skalička, Střítež nad Ludinou, Špičky, Ústí, Všechovice, Zámrsy (*Mikroregion Hranicko, 2007*). Další působnost svazků ukazuje mapa, která se nachází v Příloze.

Místní akční skupiny

Místní akční skupina (dále jen MAS) je nezávislé uskupení občanů, podnikatelských subjektů, neziskových organizací a veřejné správy. Hlavním posláním MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských obcích a tím uchovávat trvale udržitelný rozvoj. MAS funguje na principech LEADER – o hospodaření rozhodují samotní občané (zdola). V ČR je evidováno celkem 180 MAS (*Kraváčková, 2011*).

MAS by měla hájit společné zájmy členských obcí a spolupracovat s ostatními aktéry. V rámci metody LEADER má možnost uplatňovat principy Komunitně vedeného místního rozvoje. Podmínkou pro podání žádosti o podporu strategie Komunitně vedeného místního rozvoje je splnění standardů Místních akčních skupin definovaných Metodikou pro standardizaci místních akčních skupin a vydání patřičného osvědčení ze strany Ministerstva zemědělství. (*MMR ČR, 2015*)

Na Hranicku funguje MAS Hranicko, které sdružuje k 1.1.2016 celkem 32 obcí. Území je totožné s SO ORP Hranice. Od 1.1. 2016 se stala součástí SO ORP Hranice obec Luboměř pod Strážnou, která vznikla odtržením vojenského újezdu Libavá (*Olomoucký kraj, 2016*).

6. HLAVNÍ AKTÉŘI ROZVOJE REGIONU HRANICKO

K rozvoji regionu přispívají nejen obce SO ORP Hranice, ale také různé organizace, spolky, sdružení a podnikatelské subjekty. K velkému aktérovi patří kraj, zřizovatel několik středních škol v Hranicích a také stát, který koordinuje politiku územního rozvoje. Dále z regionálních aktérů zde patří Mikroregion Hranicko, který je největším DSO, řešící velké projekty. Je to nejen územní celek ale i samostatná organizace. Dále zde patří MAS Hranicko, jako koordinátor mnoha projektů v obcích. Členské obce jsou totožné s územím SO ORP Hranice. Dalším velkým aktérem je Hranická rozvojová agentura, zabývající se poradenstvím v oblasti dotací a spoluvytvářením strategických dokumentů. Z místních firem můžeme jmenovat podnik Cement Hranice a.s., který je součástí Grantového programu regionu Hranicko.

Na Hranicku je velký podíl aktérů v oblasti kultury, sportu či sociálním dění v regionu. V oblasti sociální služeb je to hranická společnost ELIM, podporující dlouhodobě nezaměstnané, zapojením do zahradnických a údržbových prací. Dalším významným aktérem je sociální podnik STERENA, poskytující veřejně prospěšné práce a hlídací služby. Život handicapovaných přibližuje nezisková organizace TOM HELP z.s., která byla založena v roce 2015. Cílem této organizace je přiblížení života handicapovaných veřejnosti a organizování besed, přednášek pro škol, realizace projektů apod. Jedním takovým úspěšným projektem je Kavárna ve tmě – na vlastní oči si lze vyzkoušet život nevidomých v naprosté tmě kavárny, kde obsluhují nevidomí lidé.

Za aktéra rozvoje regionu se považuje i značka MORAVSKÁ BRÁNA regionální produkt. Jsou to certifikované výrobky z Hranicka od celkem 13 producentů.

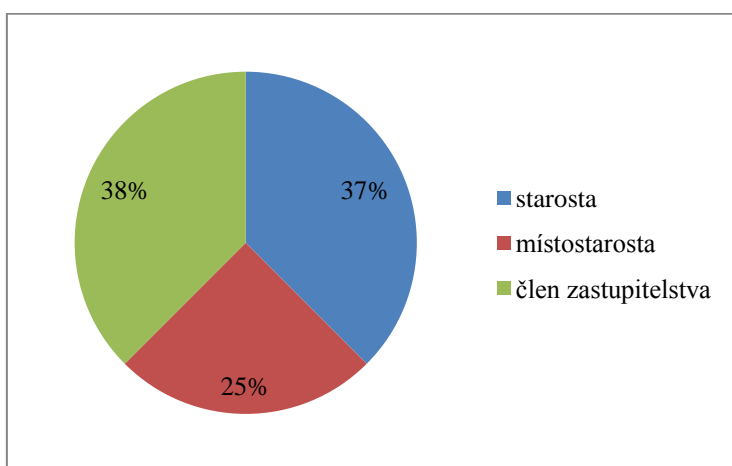

Je to např. potštátský chléb, med a vosk z včelí farmy Skalička, pecáky z Teplíc nad Bečvou, kozí sýry z Hustopeč nad Bečvou atd. Označeno je celkem 18 výrobků a mezi ně patří i řemeslné výrobky - košíkářské výrobky ze Všehovic a výrobky ze skla, drátu a porcelánu – MANNAS (*SRR Hranicko, 2016*).

7. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Na základě vyhodnoceného dotazníku lze vytvořit závěry, náměty a možná doporučení k rozvoji obcí na Hranicku. Dotazník byl rozeslán elektronickou formou starostům, místostarostům nebo členům zastupitelstva 31 obcí na Hranicku. Respondenti odpovídali na 17 otázek, týkajících se rozvoje, spokojenosti a priorit obce. Důraz byl kladen také na rozvoj v plánovacím období 2014-2020.

Z celkem 31 dotazníků se zúčastnilo 12 starostů, 8 místostarostů a 12 členů zastupitelstva v nejčastější věkové skupině 25-49 let.

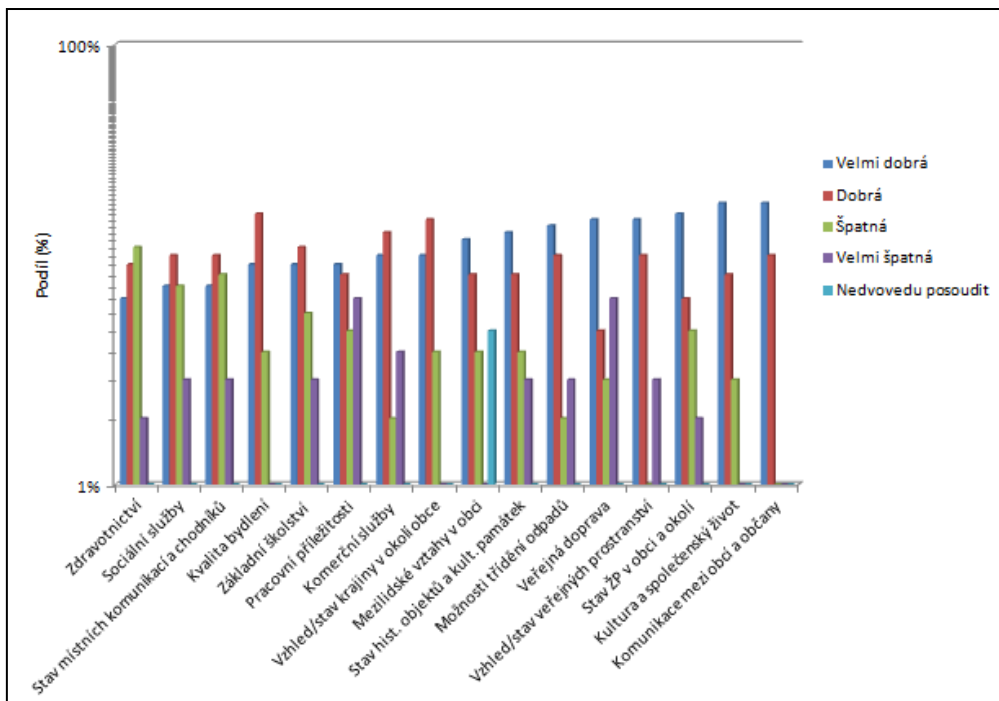

Obr. 4 Struktura respondentů dotazníku

Zdroj: vlastní zpracování

3. Jak hodnotíte stav Vaší obce v následujících oblastech?

Stav obcí v oblasti školství, zdravotnictví, služeb a dalších parametrech lze vizuálně znázornit v tomto grafu:

Obr. 5 Kvalitativní stav obcí

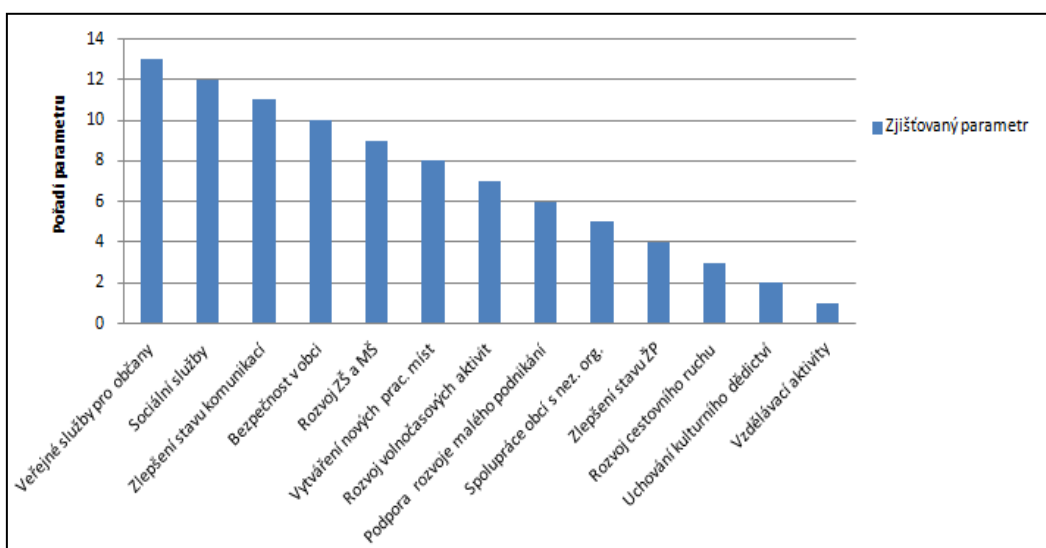
Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedených parametrů byla nejlépe ohodnocena Kultura a společenský život a Komunikace mezi obcí a občany. Tyto parametry získaly hodnocení „Velmi dobré“ s 19 preferencemi. Obce, kde bylo uvedeno hodnocení kultury a společenského života jako „Špatné“ jsou Provodovice, Polom a Špičky. Naopak nejhorší komunikace mezi občany byla uvedena v Opatovicích známkou „Špatná“.

Mezi další „Velmi dobré“ parametry patří „Stav životního prostředí v obci a okolí“ (17 odpovědí), „Veřejná doprava“ (16 odpovědí) a „Vzhled/stav veřejných prostranství“ (16 odpovědí). Nejhůře ohodnocené byly kategorie „Zdravotnictví“, „Sociální služby“ a „Stav místních komunikací a chodníků“. Odpovědi s hodnocením jsou uvedeny v Příloze.

4. Na kterou oblast zlepšování kvality života by měl být podle vás kladen největší důraz?

Seřaďte oblasti podle důležitosti od 1 do 13 (1= nejvíce důležité, 13 = nejméně důležité)

Obr. 6 Zlepšování kvality života obcí

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného grafu dali respondenti přednost nejvíce „Veřejným službám pro občany“, „Sociálním službám“ a „Zlepšení stavu komunikací“. V mnoha obcích totiž chybí lékař či zdravotnické středisko, obchod a pohostinství. Jsou to již uvedené Provodovice, kde se nenachází pošta, pohostinství, lékař ani obchod. Také místostarosta Dolních Těšic upozornil na absenci pošty a obchodu s potravinami.

Druhým nejvíce důležitým parametrem jsou „Sociální služby“. V mnoha obcích chybí dům s pečovatelskou službou, klub seniorů či podobná zařízení. Na tuto skutečnost upozornili zástupci obcí Provodovice, Špičky, Radíkov a Horní Újezd.

5. V čem vidíte přednosti Vaší obce (uved'te prosím konkrétně)?

Tyto odpovědi byly značně individuální, avšak polovina odpovědí byla shodná. Většina respondentů se shodla na krásném prostředí obce a údržbě veřejných prostranství. Respondenti také kladli důraz na dostupnost služeb (ZŠ a MŠ, obchod, pošta...) a také např. starosta Polomi zdůraznil dopravní dostupnost velkých center (Ostrava, Olomouc). Starosta Milotic nad Bečvou také kladně zhodnotil blízkost cyklostezky Bečva.

6. Uved'te, co v obci nejvíce postrádáte?

Zde byly odpovědi značně individuální. U 6 obcí nebyla otázka zodpovězena. Starostové/místostarostové/zástupci obcí uvedli:

Skalička: V současné době komunitní bydlení pro seniory.

Potštát: Vzdělávací programy pro občany.

Špičky: Nedostatečné autobusové spojení.

Milotice nad Bečvou: Víceúčelové hřiště.

Hustopeče nad Bečvou: Nedostatečné vyžití pro děti a mládež, nedostatek parkovacích míst.

Teplice nad Bečvou: Dům s pečovatelskou službou, kvalitní stezka pro lázeňské hosty, turisty a maminky s kočárky...

Rouské: Mateřskou školu či dětskou skupinu a zlepšení dopravní obslužnosti.

Polom: Společenské, resp. komunitní centrum, služby.

Milotice nad Bečvou: Větší angažovanost občanů při kulturních akcích.

Rakov: Kanalizaci s ČOV.

Střítež nad Ludinou: Víceúčelový sál pro sport a kulturní akce, kanalizace, kvalitní místní komunikace a chodníky.

Opatovice: Postrádáme širší sportovní vyžití pro občany a také lepší vztahy mezi nimi.

Olšovec: Lepší dopravní obslužnost do Hranic a zpět ve večerních hodinách.

Ústí: Protipovodňová opatření. V brzké době se bude realizovat.

Klokočí: Bezpečnost v obci.

Malhotice: Lepší autobusové spojení a více pracovních příležitostí pro občany.

Všechovice: Pravidelnější odvoz biodopadu.

Provodovice: Lepší pracovní příležitosti a služby pro občany.

Horní Újezd: Kanalizaci a oprava parku.

Horní Těšice: Cyklostezka, která by byla napojená na ostatní obce.

Dolní Těšice: Chybějící služby – hlavně pošta a obchod.

Zámrsky: Více kontejnerů na odpad.

Radíkov: Lepší spolupráce spolků s obcí.

Hrabůvka: Odhlučnění dálnice – je zde hluk a vysoká prašnost.

Partutovice: Špatný stav komunikací – oprava silnic a chodníků.

7. Jaké jsou rozvojové plány Vaší obce pro období 2014-2020?

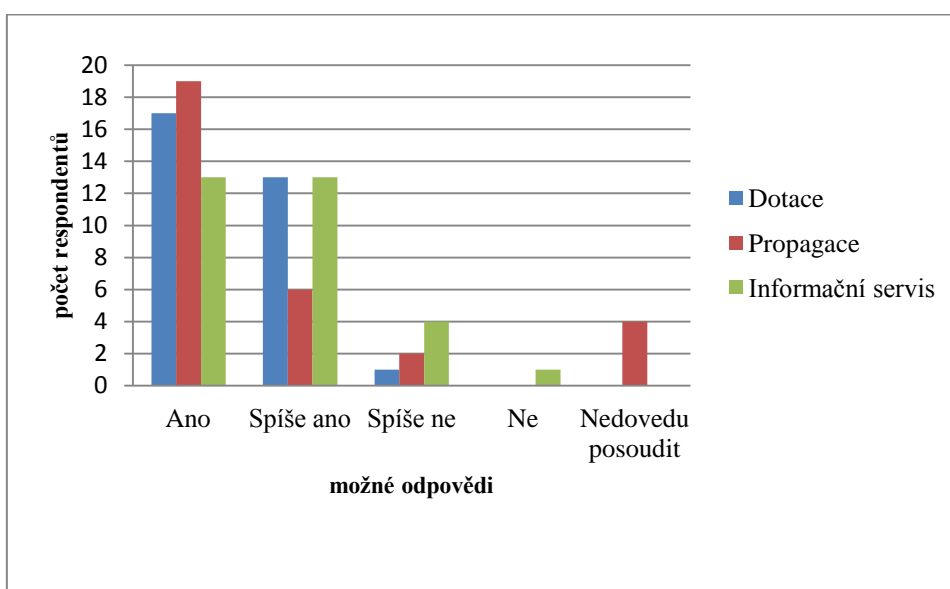
- a. Podpora rozvoje malého podnikání
- b. Rozvoj cestovního ruchu
- c. Rozvoj školství, vzdělávací aktivity
- d. Zlepšení stavu komunikací
- e. Zlepšení stavu životního prostředí

Jiná odpověď:

Zde bylo první nejčastější odpovědí „Zlepšení stavu komunikací“, dále „Zlepšení stavu životního prostředí“, třetí byl „Rozvoj školství, vzdělávací aktivity“, předposlední příčku tvoří „Podpora rozvoje malého podnikání“ a naposledy by respondenti podpořili rozvoj cestovního ruchu.

8. Jaký typ podpory by pro Vás byl nejpřínosnější?

Dotace, propagace i informační servis jsou velice důležité parametry pro rozvoj regionu. V dotazníku byl na výběr „Ano“, „Spíše ano“, „Spíše ne“, „Ne“, „Nedovedu posoudit“. Nejvíce respondentů by preferovala propagaci regionu. „Ano“ uvedlo 19 respondentů. Druhou nejpřínosnější by byla dotace, kde „Ano“ odpovědělo 17 respondentů.

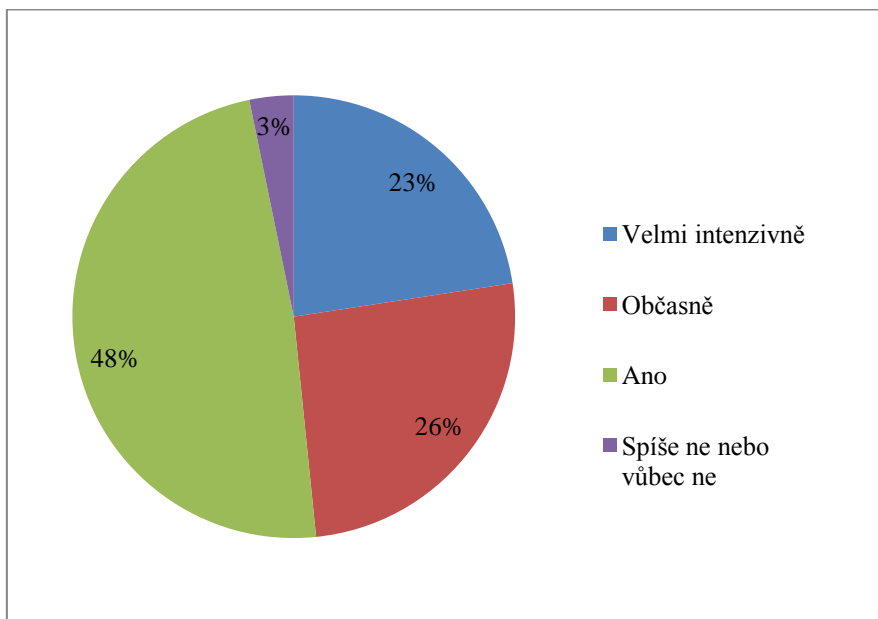

Obr. 7 Nejpřínosnější typ podpory

Zdroj: vlastní zpracování

9. Spolupracujete s jinými obcemi?

- a. Velmi intenzivně, máme společné investice
- b. Občasně, spíše v neinvestičních záležitostech (volnočasové aktivity, tradice...)
- c. Ano, ale spíše na úrovni sdílení zkušeností poradní schůzky starostů
- d. Spíše ne nebo vůbec ne

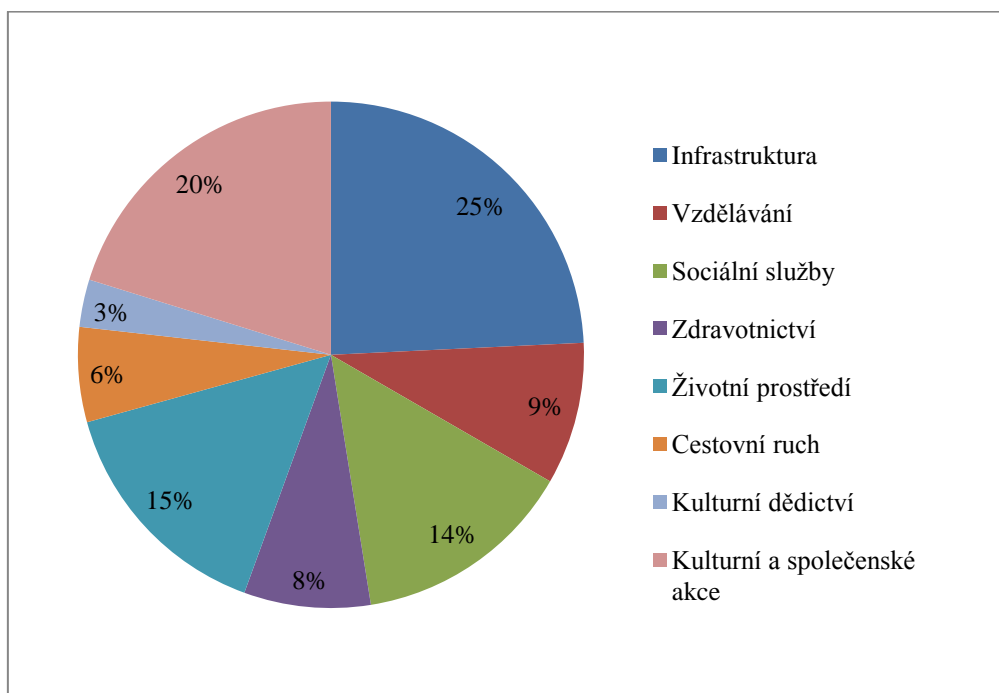

Obr. 8 Spolupráce s jinými obcemi

Zdroj: vlastní zpracování

Velmi intenzivně spolupracuje pouze 7 obcí – Hustopeče nad Bečvou, Střítež nad Ludinou, Rouské, Ústí, Potštát, Olšovec a Teplice nad Bečvou. „Ano“ odpovědělo 15 obcí, „Spíše ne nebo vůbec ne“ odpověděla jedna obec a to Zámrsky.

10. Do jakých oblastí v současnosti nejvíce investujete? (Můžete uvést více odpovědí)

Obr. 9 Nejvíce investované oblasti

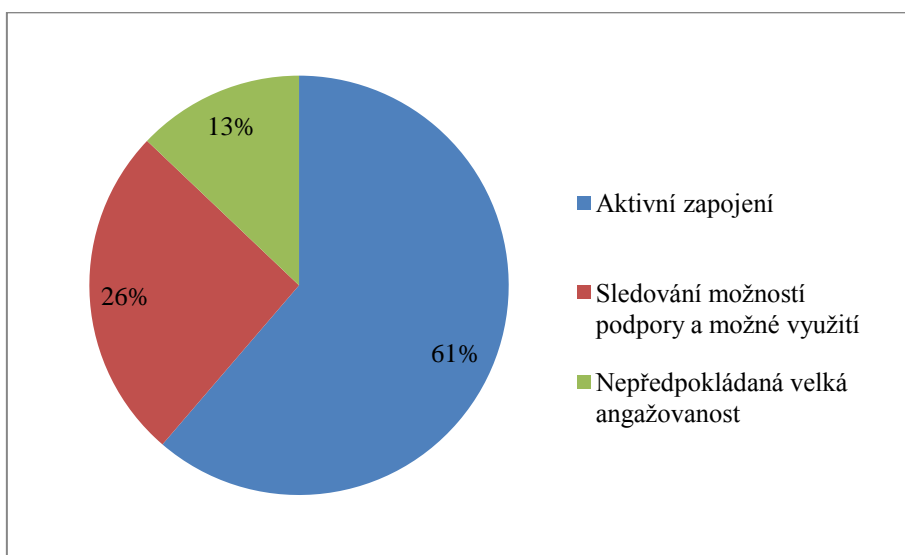
Zdroj: vlastní zpracování

U této otázky bylo možno zatrhnout více odpovědí a tak ve výsledku jsou některé oblasti téměř vyrovnané. V současnosti obce nejvíce investují do infrastruktury (24 obcí) a do kulturních a společenských akcí (20 obcí). Nejméně investovanou oblastí je kulturní dědictví – jen 3 obce – Potštát, Polom a Skalička.

11. Pokud bude v období 2014 - 2020 existovat možnost využití dotačních prostředků pro rozvoj obce, o nichž se bude rozhodovat na místní úrovni (regionu Hranicko - 32 obcí), tak bych:

- a. měl/a zájem se aktivně zapojit do přípravy a realizace takové podpory rozvoje naší obce
- b. sledoval/a možnosti podpory a měl/a bych snahu takovou možnost využít pro podporu rozvoje naší obce
- c. nepředpokládám velkou angažovanost

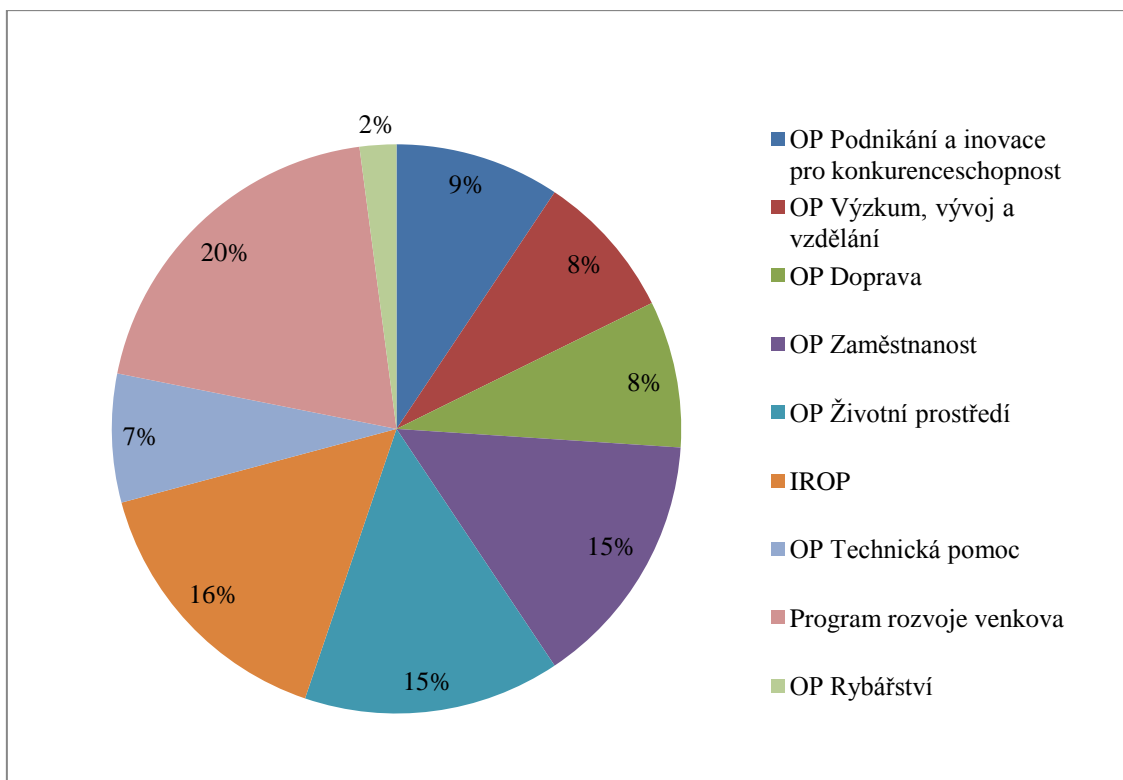
Obr. 10 Využití dotačních prostředků

Zdroj: vlastní zpracování

Aktivní zapojení občanů se jeví jako kladný vztah k regionu a jeho rozvoji. 19 obcí se rádo zapojí do přípravy a realizace projektů. Zbylých 8 obcí bude sledovat možnosti podpory a možná se zapojí do realizace projektů a 4 obce nepředpokládají velkou angažovanost – Zámrsky, Rakov, Partutovice a Dolní Těšice.

12. Pokud využijete dotačních prostředků v období 2014-2020, tak ze kterých operačních programů to bude?

V této otázce byla možnost zatrhnoutí více operačních programů, proto jsou některé možnosti vyrovnané. Nejvíce chtějí starostové čerpat z Programu rozvoje venkova - 17 obcí, dále z IROP – 15 obcí, OP Zaměstnanost a OP Životní prostředí 14 obcí. Naopak nejméně žádaný je OP Rybářství, protože většina obcí tohoto programu nemůže využít z důvodu chybějícího zázemí akvakultury.

Obr. 11 Využití dotačních prostředků

Zdroj: vlastní zpracování

13. Pokud nepředpokládáte velkou angažovanost ve využití dotačních prostředků, tak je to z důvodu:

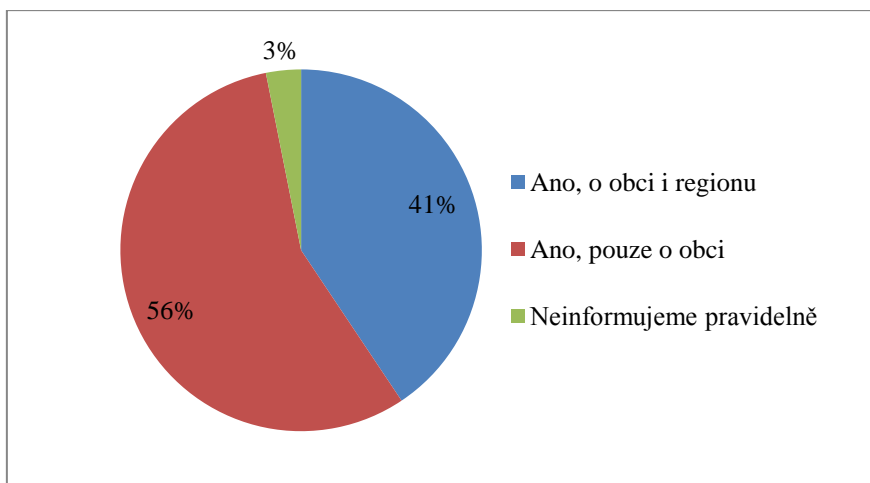
- skepse k dotacím jako takové (např. špatné zkušenosti z minulosti...)
- nedůvěře rozdělování veřejných peněz
- nezávislosti na dotacích a preference vlastních řešení

Jiná odpověď:

Tato otázka byla nepovinná a byla určena pro respondenty, kteří zatrhlí ve 12. otázce málo nebo žádnou z odpovědí. Tři obce na tuto otázku odpověděly. Zámrsky mají špatné zkušenosti z minulosti, Bělotín a Všechnovice chtějí být nezávislí a preferovat vlastní řešení.

14. Snažíte se o pravidelné informování občanů o aktuálním dění v obci a regionu Hranicko?

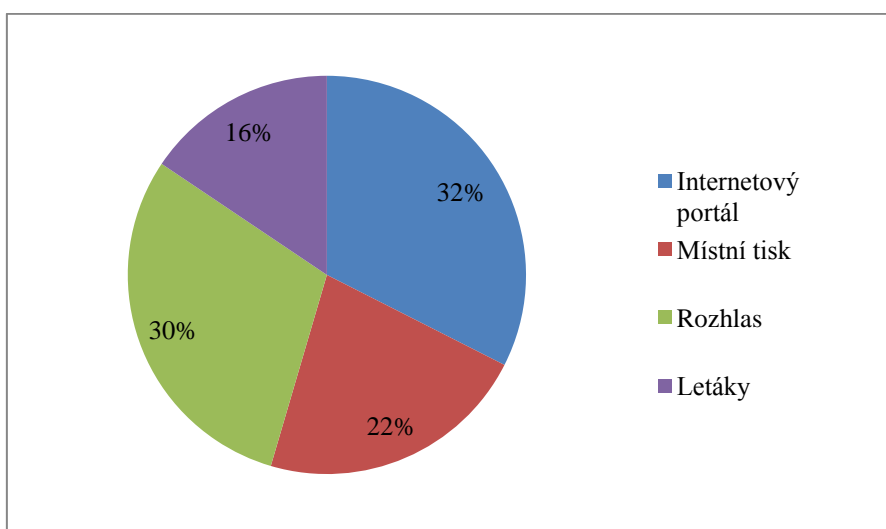
- Ano, informujeme občany o aktualitách v obci i regionu
- Informujeme občany o aktualitách jen v obci
- Občany pravidelně neinformujeme

Obr. 12 Informovanost o obci a regionu

Zdroj: vlastní zpracování

15. Jakým způsobem se snažíte o pravidelné informování občanů o aktuálním dění v obci a případně regionu?

Obr. 13 Způsob informování občanů

Zdroj: vlastní zpracování

16. Jakým způsobem byste zlepšili cestovní ruch ve Vaší obci a zvýšili tak návštěvnost turistů? (uveďte prosím konkrétně)

Na tyto otázky neodpověděly čtyři obce.

Skalička: Není potřeba zlepšovat.

Potštát: Lepší informovanost veřejnosti o kulturních památkách v obci (vývěsné tabule, letáčky).

Špičky: Propojení cyklostezkou Špičky - Teplice nad Bečvou.

Milotice nad Bečvou: Informační letáky, upoutávky v rámci cyklostezky Bečva.

Hustopeče nad Bečvou: Není potřeba.

Teplice nad Bečvou: Vybudování cyklostezky, rozhledny.

Rouské: Nemáme potřebu zvyšovat cestovní ruch.

Polom: Cyklostezka Bělotín, Polom, Starý Jičín.

Milotice nad Bečvou: Lepší propagace a prezentace regionu.

Rakov: Více sportovních a kulturních akcí, které by přilákaly turisty.

Střítež nad Ludinou: Zlepšení infrastruktury pro turist.ruch - možnost ubytování, sportovní aktivity.

Opatovice: Není potřeba zvyšovat cestovní ruch.

Olšovec: Obnova kulturního dědictví.

Ústí: Je v plánu vybudování cyklostezky mezi Skaličkou a Ústím, to by mohlo trochu zvýšit cestovní ruch.

Klokočí: Větší nabídka společenských akcí...

Malhotice: Vybudování např. ekofarmy.

Všehovice: Lepší propagace v tisku, na internetu.

Provodovice: Nemáme to nyní v plánu.

Horní Újezd: Není potřeba momentálně.

Horní Těšice: Nepotřebujeme zvyšovat cestovní ruch.

Dolní Těšice: Nepotřebujeme.

Zámrsky: Není potřeba.

Radíkov: Lepší zviditelnění golfu v Radíkově a více sportovních akcí na golfu.

Hrabůvka: Soutěž – sbírání razítek při projížděce na kole po obcích v regionu, něco jako Mlynářský krajánek.

Partutovice: Vybudování ubytovacích kapacit.

Jindřichov: Není potřeba zvyšovat cestovní ruch.

Milenov: Neplánujeme.

7.1 Závěrečná syntéza poznatků z dotazníkového šetření

Z výsledného dotazníku lze konstatovat, že většina obcí je bohatá na kulturní a společenský život. Vyplývá to i z 9. otázky, kde většina respondentů odpověděla, že spolupracuje s ostatními obcemi aktivně nebo alespoň na úrovni poradní schůzky starostů. Při této spolupráci obce společně realizují kulturní a společenské akce a projekty. Je to také druhá nejvíce investovaná oblast společně s infrastrukturou.

61 % respondentů dále uvedlo, že se aktivně zapojí do využití dotací, přípravy a realizaci projektů a nejvíce by rádi využili Program rozvoje venkova, IROP, OP Zaměstnanost a OP Životní prostředí. Program rozvoje venkova je totiž určen přímo k realizaci projektů na úrovni venkovských obcí. Prostřednictvím tohoto operačního programu je možné inovovat zemědělské podniky, zapojit mladé obyvatele do zemědělství, využití v lesnictví a krajinné infrastruktuře. IROP má široké využití. Zaměřuje se na rozvoj sociálních a zdravotnických služeb, rekonstrukci vybraných úseků silnic II. a III. třídy, revitalizaci kulturních památek atd. OP Zaměstnanost se zaměřuje na zlepšení pracovních příležitostí, sociální začleňování obyvatel, vzdělávací aktivity apod. Tyto oblasti jsou také velice důležité pro mnoho obcí v regionu.

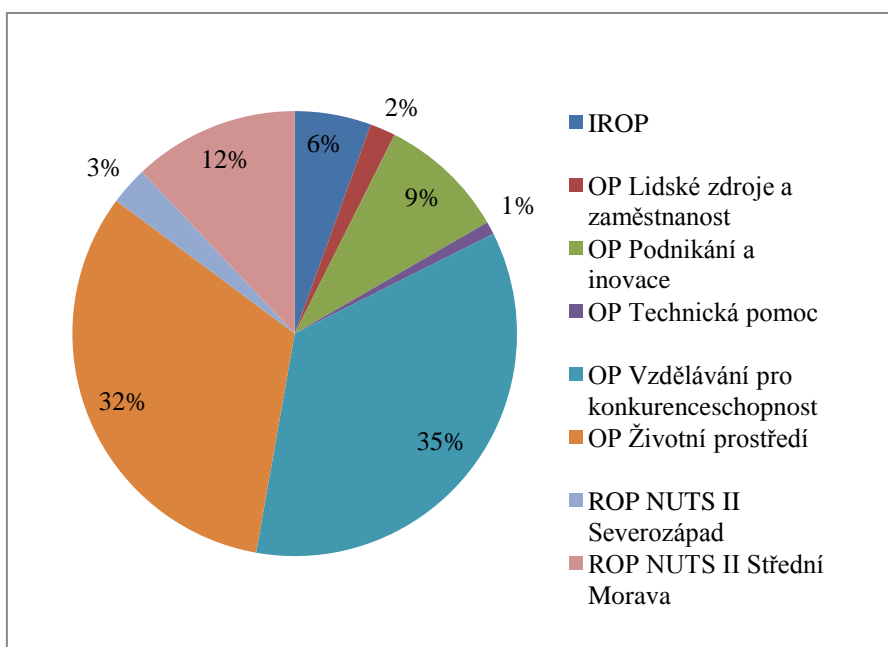
Co se týká informovanosti občanů o aktuální dění v obci a regionu, tak více jak polovina respondentů uvedla, že informují občany o aktuálním dění pouze v obci a převažuje internetový portál (32 %) a tradiční rozhlas (30 %). Právě informovanost občanů může přispívat k rozvoji cestovního ruchu, proto by bylo lepší občany více informovat také o aktuálním dění v regionu.

Největší nedostatky v obcích jsou v poskytování služeb a nedostatečných dopravních spojeních. Ze služeb by mělo dojít k vybudování zázemí pro seniory (komunitní centra, domy s pečovatelskou službou) a zlepšení zdravotnických služeb. V budoucím rozvoji by většina obcí chtěla zlepšit stav komunikací a chodníků. Vyplývá to i s možností využití IROP, který jak je uvedeno výše, se zaměřuje na rekonstrukci silnic II. a III. tříd.

8. HODNOCENÍ PROJEKTŮ A AKTIVIT V OBDOBÍ 2007 – 2013

Tato kapitola se věnuje hodnocením projektů a aktivit, realizovaných v programovacím období 2007 -2013. Z důvodu zpoždění čerpání prostředků ze strukturálních fondů nebyly v roce 2007 na území regionu Hranicko realizovány žádné projekty. Samotné čerpání prostředků bylo zahájeno až v prvním pololetí roku 2008, protože v roce 2007 nebyly ještě schváleny OP.

Na Hranicku bylo realizováno z fondů EU v tomto období celkem 250 projektů. Nejvíce projektů bylo realizováno v Hranicích – celkem 108 projektů. Nejčastějšími žadateli byly základní a střední školy, průmyslové firmy a město Hranice. Na následujícím grafu jsou znázorněny nejčastěji využívané OP v Hranicích.

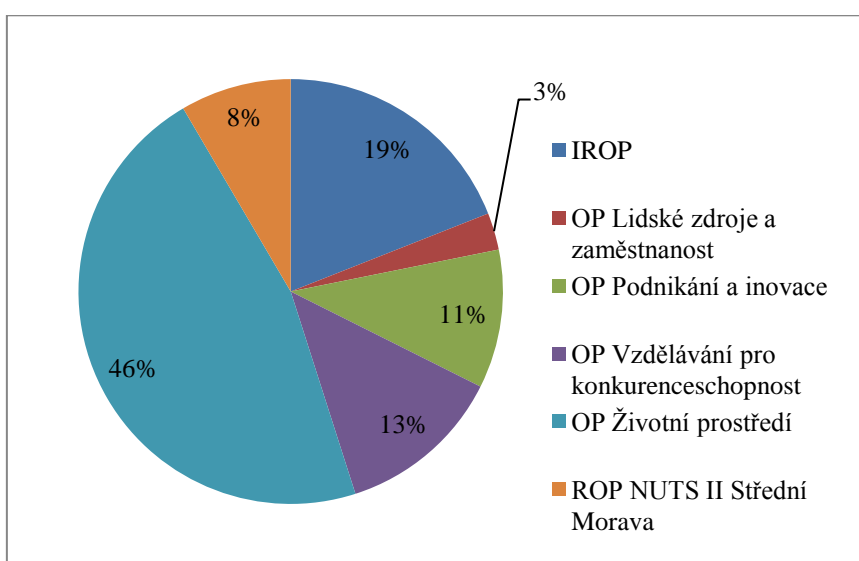
Obr. 14 Využití OP v Hranicích

Zdroj: vlastní zpracování

Nejčastěji se v Hranicích využívalo OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a to celkem 38 žadatelů. Jednalo se o základní a střední školy a ostatní školská zařízení. Druhý nejčastěji využívaný OP byl OP Životní prostředí, ve kterém žádalo 35 subjektů/organizací. Žadatelé byly průmyslové firmy, Město Hranice a Mikroregion Hranicko. Na všechny projekty v Hranicích bylo přispěno z EU celkem 369 229 259 Kč. K nejnákladnějšímu projektu patří projekt společnosti BBA Hranice, s.r.o. Projekt se nazývá „Zvýšení efektivity podnikových procesů ve společnosti BBA Hranice spol. s r.o. zavedením nového IS.“

K nejužitečnějším projektům, přispívajícím k rozvoji města a cestovního ruchu jsou projekty základních a středních škol, které přispěly k lepším podmínkám pro vzdělávání v Hranicích a tím ke zlepšení kvality výuky. Důležitými projekty byly i projekty zaměřené na regeneraci a výsadbu zeleně a rekonstrukci objektů v Hranicích.

V ostatních obcích na Hranicku bylo realizováno celkem 142 projektů. Ve Špičkách, Hrabůvce a Paršovicích nebyly realizovány žádné projekty z fondů EU. Žadatelům byly navrhované projekty buď zamítnuty, nebo nepodávali žádnou žádost o příspěvek na projekty. Žadateli projektů byly samotné obce, průmyslové podniky a školská zařízení. Na následujícím grafu lze vidět využití jednotlivých OP v obcích na Hranicku.

Obr. 15 Využití OP v obcích na Hranicku

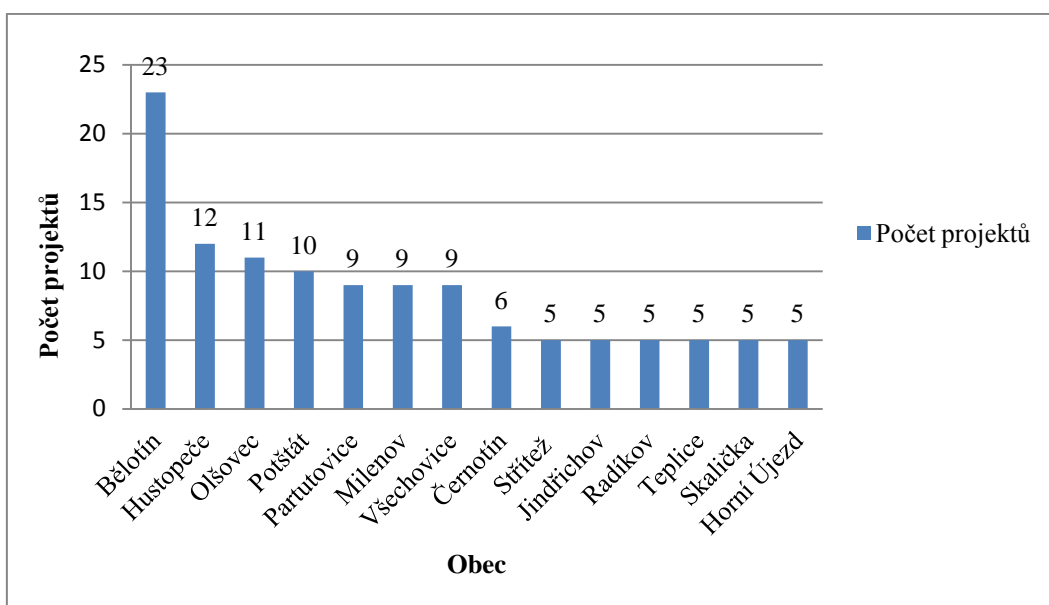
Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce se využil OP Životní prostředí a to celkem 66 žadatelů. Příspěvky byly nejčastěji využity na projekty zaměřené na výsadbu zeleně, revitalizaci a zateplení objektů a výstavbu kanalizace a ČOV. Dalším hodně využívaným OP byl IROP, kterého využilo 27 žadatelů. Z tohoto OP byly realizovány tzv. CZECHPOINT, (Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál), kontaktní místo veřejné správy. Třetím nejčastějším využívaným OP byl OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. O příspěvek z tohoto OP zažádalo 18 žadatelů z řad mateřských a základních škol.

OP Technická pomoc a ROP NUTS II Severozápad nebyly využity v žádné obci.

OP Technická pomoc se totiž zabývá koordinací hospodářské a sociální soudržnosti a zajišťuje kontrolní činnost a audit OP. ROP NUTS II Severozápad poskytuje příspěvky na projekty rozvíjející cestovní ruch, rozvoj dopravní infrastruktury a dopravní obslužnosti, revitalizaci a regeneraci středních a malých měst atd.

Nejvíce projektů se podařilo realizovat v Bělotině (23 projektů). Následující graf ukazuje počet úspěšně realizovaných projektů v obcích na Hranicku (mimo město Hranice). Zbylé obce, které nejsou znázorněny na grafu, realizovaly pouze jeden nebo dva projekty.

Obr. 16 Realizované projekty v obcích na Hranicku

Zdroj: vlastní zpracování

K nejužitečnějším projektům a projektům přispívajícím k rozvoji regionu v obcích na Hranicku patří dříve zmíněný projekt CZECHPOINT, který byl realizován v obcích, kde se nachází pošta nebo obecní úřad. Na tomto místě se dají získat a ověřit data z veřejných i neveřejných zdrojů, např. Výpis z rejstříku trestů. Dalším projektem, zvyšujícím cestovní ruch byla nástavba lázeňského domu Janáček. Došlo ke zvýšení ubytovací kapacity a tím k většímu přílivu turistů a pacientů do lázní.

Obr. 17 LS Janáček – nástavba

Zdroj: SLAN tour, 2012.

Dalším povedeným projektem byl „Chceme v Běloušíně žít i pracovat“, který měl za cíl snížit nezaměstnanost a zvýšit dovednosti, poskytnout rekvalifikace atd. V Běloušíně bylo realizováno i několik projektů na vybudování poldrů, tyto projekty jsou realizovány i v programovacím období 2014 -2020. Poldry mají sloužit jako protipovodňová opatření. Projekt „EU peníze školám“ byl realizován v několika obcích. Klade si za cíl zlepšení čtenářské a informační gramotnosti, zlepšení výuky matematiky, využívání ICT a inkluzivního vzdělávání.

9 ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo prostorové hodnocení regionální politiky a regionálního rozvoje. Region Hranicko využil v programovacím období 2007 – 2013 dostatek prostředků k realizaci projektů. Nejvíce obce investovaly do infrastruktury a do kulturních a společenských akcí. Většina obcí aktivně spolupracuje s ostatními obcemi a podílí se na společném rozvoji regionu.

Ačkoliv devět zástupců obcí nemá zájem zvyšovat cestovní ruch, tak je toto číslo docela zanedbatelné s přihlédnutím na rozvoj těchto obcí. Většina obcí je vybavena základními službami, které jsou dostačující pro život občanů.

V programovacím období 2014-2020 by většina obcí chtěla investovat do zlepšení stavu komunikací a chodníků, zlepšení stavu životního prostředí a rozvíjet vzdělávací aktivity v obci. V tomto programovacím období dochází ke značným změnám v čerpání prostředků na projekty. Evropská politika je členěna na prioritní oblasti – regionální konkurenceschopnost, územní soudržnost, environmentální udržitelnost a veřejnou správu.

10 SUMMARY

The main objective of this work was to evaluate the spatial regional policy and regional development. Region Hranicko used in the programming period 2007 - 2013 sufficient funds to implement projects. Most municipalities have invested in infrastructure and cultural and social events. Most municipalities actively cooperating with other municipalities and contributes to the common development of the region.

Although representatives of nine municipalities are not interested in increasing tourism, so this number is quite negligible while taking into account the development of these communities. Most communities are equipped with the basic services which are sufficient for the life of citizens.

In the programming period 2014-2020, most municipalities wanted to invest in improving the condition of roads and pavements, improving the environment and to develop educational activities in the community. In this programming period, there are significant changes in the drawing environment projects. The policy is divided into priority areas - regional competitiveness and territorial cohesion, environmental sustainability and public administration.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Tištěné zdroje:

BLAŽEK, Jiří a UHLÍŘ, David. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.

DEMEK, Jaromír, ed. a MACKOVČIN, Peter, ed. Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny. Vydání 3. přepracované. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. 2 svazky (607 stran). ISBN 978-80-7509-113-0.

GOODALL, B.: Dictionary of Hunam Geography. Penguin Group, London, 1987.

MINAŘÍK, Bohumil, BORŮVKOVÁ, Jana a VYSTRČIL, Miloš. Analýzy v regionálním rozvoji. 1. vyd. [Praha]: Professional Publishing, 2013. 234 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-80-7431-129-1.

POMAHAČ, Richard. Veřejná správa. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 278 s. ISBN 80-717-9748-0.

VANHOVE N.: Regional Policy: a European Approach, theory and practice. Aldershot, Ashgate, 1999

VOŽENÍLEK, Vít. Hranicko: atlas rozvoje mikroregionu. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-1696-0.

WOKOUN, René. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Vyd. 3., v nakladatelství IFEC 1. Praha : IFEC, 2001. 264 s. ISBN 8086412083.

WOKOUN, René – MALINOVSKÝ, Jan – DAMBORSKÝ, Milan – BLAŽEK, Jiří a kolektiv autorů. Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování.s.220

Internetové zdroje:

AUTOR NEUVEDEN. Slan tour. [online]. [cit. 27.4.2015]. Dostupný na WWW. <http://www.slantour.cz/zajezdy/zobrazit/lazensky-dum-janacek-teplice-nad-becvou-lazensky-tyden-pro-zdravi>

GALVASOVÁ, Iva. Deník veřejné správy: Formy spolupráce obcí [online]. 2008, , 181 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6326681>

KOMUNITNĚ VEDENÝ MÍSTNÍ ROZVOJ LÉPE ZACÍLÍ PODPORU DO VENKOVSKÝCH OBLASTÍ. In: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2015 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2015/Komunitne-vedeny-mistni-rozvoj-lepe-zacili-podporu-do-venkovskych-obl>

KRAVÁČKOVÁ, Petra. Hospodaření svazků obcí [online]. Brno, 2011 [cit. 2016-04-21]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/2a00p2/>>.

MIKROREGION HRANICKO. Mikroregion Hranicko [online]. Hranice, 2007 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.regionhranicko.cz/mikroregion-hranicko>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2013). MMR: STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY 2014-2020. Retrieved from: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalnopolitika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>

NOVOTNÁ, Jitka. Místní akční skupiny jako nástroj rozvoje regionu; komparace přínosu vybraných místních akčních skupin Olomouckého kraje v procesu regionálního rozvoje [online]. Olomouc, 2016 [cit. 2016-05-10]. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Mgr. Miloslav Šerý, Ph.D. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/y8qrco/>>.

Nové obce a změna hranic Olomouckého kraje. In: Olomoucký kraj: Portál územního plánování [online]. Olomouc, 2016 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://uap.kr-olomoucky.cz/dmvs-gateway/aktuality>

Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin v obcích Olomouckého kraje k 31.12.2014. In: Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Olomouci [online]. Olomouc, 2014 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xm/obyvatelstvo-xm-obce>

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání a věku. In: Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Olomouci [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xm/vzdelanostni_struktura_v_olomouckem_kraji_podle_vysledku_sl_db_2011

PIKNA, B. Zásady subsidiarity, proporcionality a princip loajality. In: Policejní akademie České republiky v Praze [online]. Praha, 2005 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://www.polac.cz/eu/zasady.html>

Počet obyvatel v obcích SO ORP Hranice k 31. 12. (1990-2014). In: Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Olomouci [online]. 2014 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xm/so-orp-hranice>

Regionální disparity: Working papers [online]. Karviná: Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, Slezská univerzita v Opavě, 2007, (1) [cit. 2016-04-20]. ISSN 1802-9450. Dostupné z: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_0701.pdf

SPÁČILOVÁ, Nikola. Dotační prostředky z fondů EU jako nástroj rozvoje sdružení obcí Mikroregionu Království [online]. Olomouc, 2015 [cit. 2016-04-20]. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Mgr. Miloslav Šerý Dostupné z: <<http://theses.cz/id/8tsufq/>>.

Strategie rozvoje regionu Hranicko 2014 - 2020 [online]. Hranice, 2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.regionhranicko.cz/mas-hranicko/aktuality/MAS-dokoncila-Strategii-rozvoje-regionu-Hranicko-nyni-ji-posuzuje-MMR-801>

ŠULC, Martin. Regionální politika EU a ČR (2004 - 2011) [online]. Brno, 2012 [cit. 2016-05-10]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Marta Goňcová, CSc. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/epou2o/>>.

Tranzitní železniční koridory. In: Ministerstvo dopravy: Rozvoj železniční infrastruktury [online]. 2006 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://www.mdcz.cz/cs/Drazni_doprava/Rozvoj_zeleznicni_infrastruktury/Tranzitn%C3%AD+%C5%BEelezni%C4%8Dn%C3%AD+koridory.htm

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE: Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. Praha [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/>

VAŇKOVÁ, Marie. Komparativní analýza regionální politiky v České republice a Německu [online]. Brno, 2014 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/401206/esf_m/DP_Vankova.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Regionální rozvoj a správa.

Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky: Regionální politika a regionální rozvoj v ČR [online]. [cit. 2016-05-10]. ISBN ISSN 1802-128X. 2013. Dostupné z: is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js13/geograf/web/pages/09-regionalni-politika.html

Vybrané ukazatele za správní obvod Hranice v letech 2001–2014. In: Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Olomouci [online]. 2014 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11276/17839240/717101.pdf/61e041ae-e01a-4bf8-a38b-de04c965ee7a?version=1.3>

Základní informace. In: MAS Hranicko: Základní informace [online]. Hranice, 2009 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://www.regionhranicko.cz/mas-hranicko/o-sdruzeni>

Základní informace. In: MAS Hranicko: Informace o regionu Hranicko [online]. Hranice, 2007 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://www.regionhranicko.cz/informace-o-regionu-hranicko>

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Olomouckého kraje – 2014 [online]. Český statistický úřad, Olomouc, 2015 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/33670700/33013515.pdf/01fe2414-f8f7-4c46-92cb-8f8cf9769cff?version=1.1>

SEZNAM PŘÍLOH

1. Vzor dotazníku pro vedení obce
2. Administrativní členění regionu Hranicko
3. Tabulka právních forem spolupráce obcí

Příloha 1

Vzor dotazníku pro vedení obce

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplněním následujícího dotazníku, sloužícího pro účely bakalářské práce.

Děkuji za vyplnění

1. Jste:

- a. Starosta
- b. Místostarosta
- c. Člen zastupitelstva
- d. Jiná odpověď:

2. Název obce, kde žijete:

Textová odpověď:

3. Váš věk:

- a. 15-24 let
- b. 25-49 let
- c. 50-64 let
- d. 65 a více let

4. Jak hodnotíte stav vaší obce v následujících oblastech?

	Velmi dobrá	Dobrá	Špatná	Velmi špatná	Nedovedu posoudit
Kvalita bydlení					
Základní školství (ZŠ a MŠ)					
Zdravotnictví					
Sociální služby (např.					

péče o seniory, občany v nouzi...)					
Kultura a společenský život					
Komerční služby (obchod, opravy apod.)					
Veřejná doprava					
Stav místních komunikací a chodníků					
Stav historických objektů a kulturních památek					
Pracovní příležitosti					
Vzhled/stav krajiny v okolí obce					
Vzhled/stav veřejných prostranství					
Stav životního prostředí v obci a okolí					
Možnosti třídění odpadů					
Mezilidské vztahy v obci					
Komunikace mezi obcí a občany					

5. Na kterou oblast zlepšování kvality života by měl být podle vás kladen největší důraz?

Seřaďte oblasti podle důležitosti od 1 do 13 (1= nejvíce důležité, 13 = nejméně důležité)

1. Bezpečnost v obci
2. Podpora rozvoje malého podnikání
3. Rozvoj cestovního ruchu
4. Rozvoj ZŠ a MŠ
5. Rozvoj volnočasových aktivit

6. Sociální služby (např. péče o seniory, občany apod.)
7. Spolupráce obcí s neziskovými organizacemi
8. Uchování kulturního dědictví
9. Veřejné služby pro občany
10. Vytváření nových pracovních míst
11. Vzdělávací aktivity
12. Zlepšení stavu komunikací
13. Zlepšení stavu životního prostředí

6. V čem vidíte přednosti Vaší obce (uved'te prosím konkrétně)?

Textová odpověď:

7. Uved'te, co v obci nejvíce postrádáte?

Textová odpověď:

8. Jaké jsou rozvojové plány Vaší obce pro období 2014-2020?

- a. Podpora rozvoje malého podnikání
- b. Rozvoj cestovního ruchu
- c. Rozvoj školství, vzdělávací aktivity
- d. Zlepšení stavu komunikací
- e. Zlepšení stavu životního prostředí

Jiná odpověď:

9. Jaký typ podpory by pro Vás byl nejpřínosnější?

	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Nedovedu posoudit
Společná propagace					
Dotace					
Informační servis					

10. Spolupracujete s jinými obcemi?

- a. Velmi intenzivně, máme společné investice
- b. Občasně, spíše v neinvestičních záležitostech (volnočasové aktivity, tradice...)

- c. Ano, ale spíše na úrovni sdílení zkušeností poradní schůzky starostů
- d. Spíše ne nebo vůbec ne

11. Do jakých oblastí v současnosti nejvíce investujete? (Můžete uvést více odpovědí)

- a. Infrastruktura
- b. Vzdělávání
- c. Sociální služby
- d. Zdravotnictví
- e. Životní prostředí
- f. Cestovní ruch
- g. Kulturní dědictví
- h. Kulturní a společenské akce

Jiná odpověď:

12. Pokud bude v období 2014 - 2020 existovat možnost využití dotačních prostředků pro rozvoj obce, o nichž se bude rozhodovat na místní úrovni (regionu Hranicko - 32 obcí), tak bych:

- a. měl/a zájem se aktivně zapojit do přípravy a realizace takové podpory rozvoje naší obce
- b. sledoval/a možnosti podpory a měl/a bych snahu takovou možnost využít pro podporu rozvoje naší obce
- c. nepředpokládám velkou angažovanost

Jiná odpověď:

13. Pokud využijete dotačních prostředků v období 2014-2020, tak ze kterých operačních programů to bude?

- a. OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
- b. OP Výzkum, vývoj a vzdělání
- c. OP Doprava
- d. OP Zaměstnanost
- e. OP Životní prostředí
- f. IROP
- g. OP Technická pomoc
- h. Program rozvoje venkova

i. OP Rybářství

Jiná odpověď:

14. Pokud nepředpokládáte velkou angažovanost ve využití dotačních prostředků, tak je to z důvodu:

- a. skepse k dotacím jako takové (např. špatné zkušenosti z minulosti...)
- b. nedůvěře rozdělování veřejných peněz
- c. nezávislosti na dotacích a preference vlastních řešení

Jiná odpověď:

15. Snažíte se o pravidelné informování občanů o aktuálním dění v obci a regionu Hranicko?

- a. Ano, informujeme občany o aktualitách v obci i regionu
- b. Informujeme občany o aktualitách jen v obci
- c. Občany pravidelně neinformujeme

16. Jakým způsobem se snažíte o pravidelné informování občanů o aktuálním dění v obci a případně regionu?

- a. internetový portál
- b. místní tisk
- c. rozhlas
- d. letáky

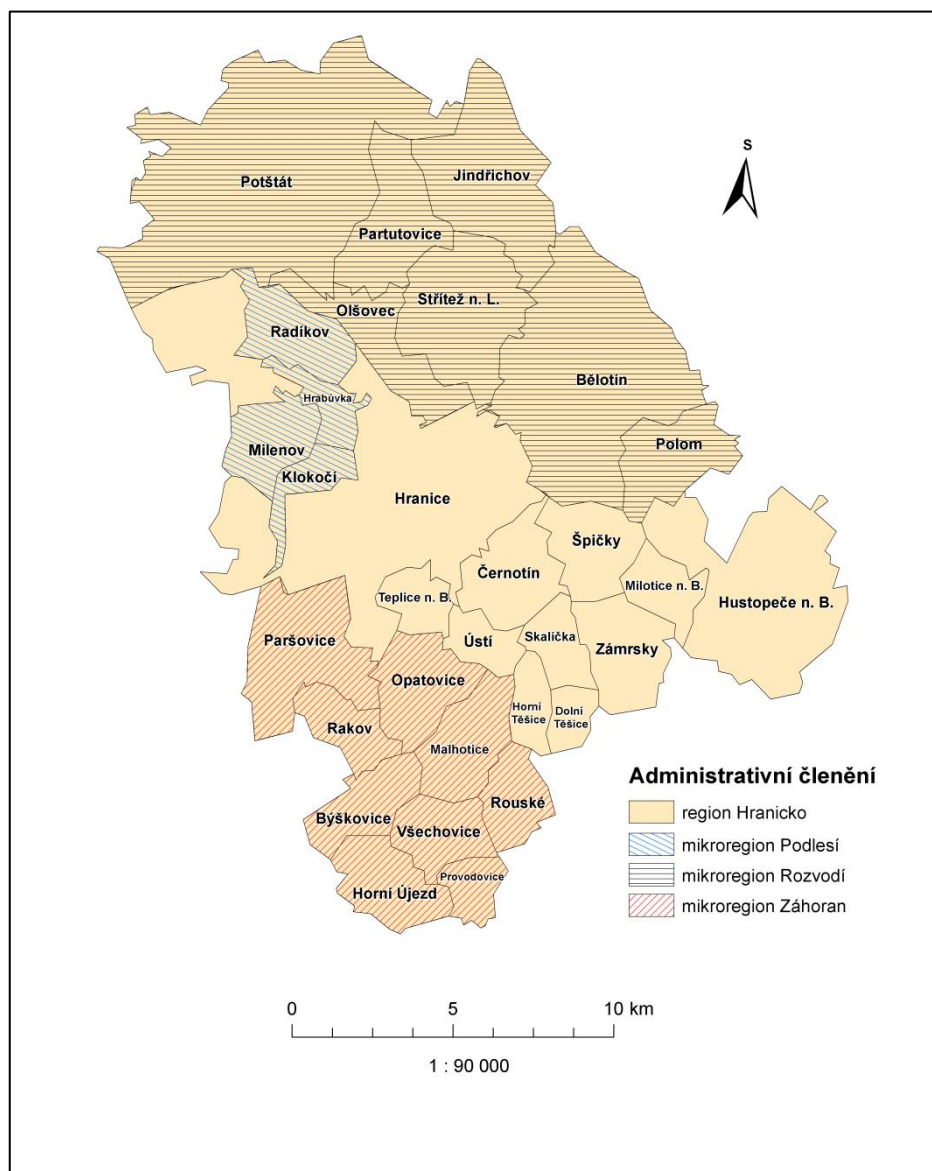
Jiná odpověď:

17. Jakým způsobem byste zlepšili cestovní ruch ve Vaší obci a zvýšili tak návštěvnost turistů? (uved'te prosím konkrétně)

Textová odpověď:

Místo pro Vaše připomínky a návrhy:

Příloha 2

Obr. 4 Administrativní členění regionu Hranicko

Zdroj: ArcMap, ARCDATA PRAHA, vlastní zpracování

Příloha 3

Tab. 1 Právní formy spolupráce obcí

Právní forma	Subjekty	Norma	Konkrétní formy
Smlouva ke splnění konkrétního úkolu	Pouze obce	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	Smlouva ke splnění konkrétního úkolu
Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí	Pouze obce	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	Svazky obcí
Společná právnická osoba obcí	Pouze obce	Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník	-
Obchodní společnost	Fyzické i právnické osoby	Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník	-
Obecně prospěšná společnost	Fyzické i právnické osoby	Zák. č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech	Místní akční skupiny
Zájmové sdružení právnických osob	Fyzické i právnické osoby	Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník	euroregiony, sdružení obcí, místní akční skupiny, Svaz měst a obcí ČR, Národní síť zdravých měst
Smlouva o sdružení	Fyzické i právnické osoby	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník	Euroregiony
Občanské sdružení	Fyzické i právnické osoby	Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů	místní akční skupiny

Zdroj: GALVASOVÁ, Iva. Deník veřejné správy: Formy spolupráce obcí [online]. 2008, , 181 [cit. 2016-05-10].

Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6326681>